

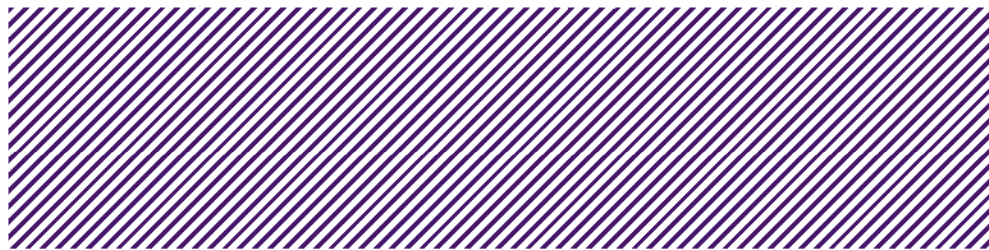
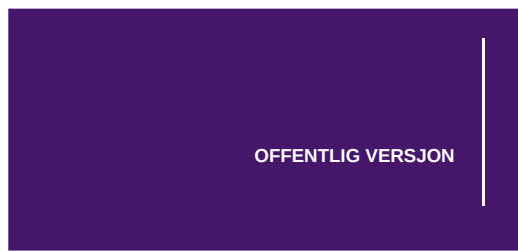
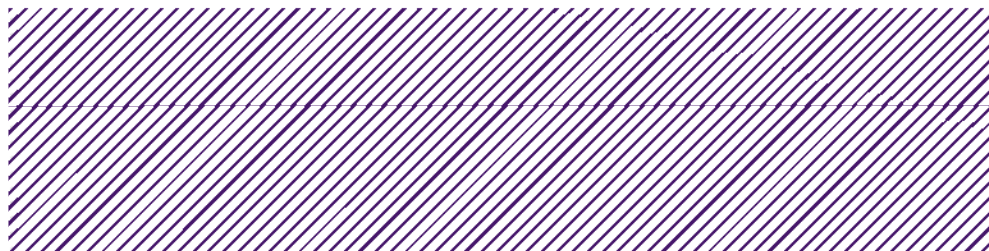
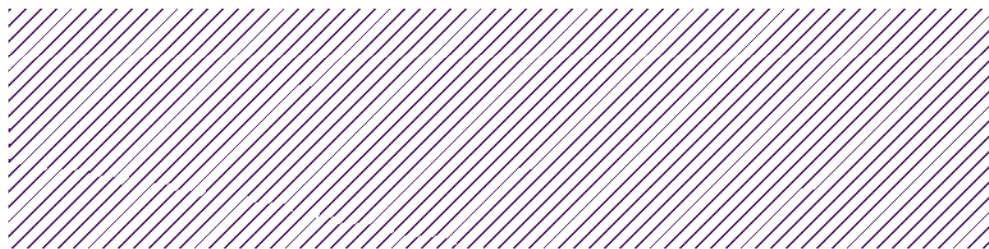
FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

OFFENTLIG VERSJON

RAPPORT FOR FINANSINSTITUSJONER

1.-3. kvartal 2010

Innhold

1	Hovedinntrykk	3
2	Makroøkonomisk bakgrunn	5
3	Banker	7
4	Finansieringsforetak	15
5	Livsforsikringsselskaper	21
6	Skadeforsikringsselskaper	26

Vedlegg:

- Resultater og balanseutdrag

Redaksjonen ble avsluttet 17. november 2010.

1 Hovedinntrykk

I løpet av tredje kvartal avtok den globale økonomiske veksten noe i styrke, men det er store forskjeller i veksttakten mellom de ulike regionene. De fremvoksende økonomiene, anført av Kina, trekker opp veksten i verdensøkonomien, mens USA og Europa har mer beskjeden vekst. Kuttet i de offentlige utgiftene i en rekke euroland har bidratt til en svak økonomisk utvikling, og særlig vanskelig er situasjonen i de gjeldstyngede Middelhavslandene og Irland. Veksten i Fastlands-Norge er svakt økende og er ventet å tilta gradvis de kommende årene. Veksten i 2011 antas bli rundt 3 prosent, men lavkonjunkturen er likevel beregnet å vare ut 2013. Nedgangen i sysselsettingen har stoppet opp og arbeidsledigheten holder seg relativt stabil på rundt 3,5 prosent. Investerings takten, særlig innen tjenesteyting, har tatt seg opp, og årsveksten i bedriftenes låneopptak er 1,3 prosent etter negativ årsvekst i første halvår. Husholdningenes låneopptak viser stabil vekst samtidig som stigningstakten i boligprisene er noe moderert. Nominelle boligpriser ligger nå 6,1 prosent over forrige topp fra august 2007. Innen næringsseiendom har det vært en forsiktig oppgang både i volum og verdi.

De internasjonale finansmarkedene har i siste kvartal i noen grad tatt seg opp etter mye usikkerhet rundt PIIGS-landene før sommeren. I løpet av 3. kvartal hentet aksjemarkedene inn fallet fra første halvår. Ved utgangen av kvartalet lå aksjemarkedene i Nord-Amerika og Norge henholdsvis 4 og 3 prosent over verdiene ved nyttår, mens markedene i euroområdet hadde falt 1 prosent. Kredittpåslagene for statsobligasjoner fra enkelte euroland fortsatte å stige i 3. kvartal. Generelt har de korte rentene steget i 2010, noe som påvirker bankenes innlånskostnad, mens det fortsatte fallet i de lange rentene skaper vansker for livsforsikringsselskapene med tanke på å oppfylle rentegarantien.

Bankene (konsern) hadde samlet et resultat før skatt på 26,8 mrd kroner i årets tre første kvartaler, en økning på 39 prosent fra samme periode året før. Tredje kvartal isolert var bedre enn de to første dersom man justerer for engangseffekter i de tidligere kvartalene. Resultatet bidro til at egenkapitalavkastningen hittil i år økte med over 3 prosentpoeng til 13 prosent. Resultatforbedringen kan i stor grad tilskrives betydelig lavere utlånstap, som sank med nesten 6 mrd kroner ift 1.-3. kvartal 2009. Målt som andel av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) sank tapene til 0,18 prosent fra 0,41 prosent i samme periode i fjor. Resultatet var også preget av engangsinntekter i 1. halvår på om lag 2,6 mrd kroner som følge av fusjonen mellom Nordito og danske PBS samt tilbakeføringer på rundt 1 mrd kroner i forbindelse med endringer i AFP-ordningen. Holdes disse engangsgevinstene utenfor, ville egenkapitalavkastningen vært ca 11 prosent. Bankenes rentenetto er derimot fortsatt lav både som følge av sterk konkurranse om utlån og innskudd, samt økte innlånskostnader fordi bankene over flere kvartaler har økt den gjennomsnittlige løpetiden på sin totale finansiering. Utviklingen i rentemarginen var stabil sammenliknet med forrige kvartal. Mens det fortsatt er vanskelig å øke marginen på innskudd, viste utlånsmarginen en svak økning i 3. kvartal. Netto renteinntekter som andel av GFK har falt til 1,52 prosent fra 1,56 prosent i samme periode i 2009. Utviklingen i kjernekapitaldekningen på morbanknivå er stabil og var 10,2 prosent ved utgangen av kvartalet.

Etter en periode med negativ utlånsvekst, ble trenden snudd tidligere i år, og bankenes samlede utlån var ved utgangen av tredje kvartal 3,2 prosent høyere enn ett år tidligere. Inkluderes utlån overført til de fire deleide OMF-foretakene som ikke inngår i bankkonsern, økte utlånene med 4,2 prosent. Økningen skyldes stabil og delvis tiltagende etterspørsel etter boliglån, samtidig som utlån til foretak igjen viser positiv årsvekst etter tre kvartaler med fall. Filialer av utenlandske banker har fortsatt negativ årsvekst i utlån til foretak selv om denne er redusert fra -12 prosent i 2009 til -5,5 prosent per tredje kvartal i år. På innskuddssiden falt totale kundeinnskudd noe forrige kvartal, men årsveksten var fortsatt 5 prosent. Ved utgangen av kvartalet hadde bankene samlet 402 mrd kroner til forfall i form av verdipapirer og innlån fra kredittinstitusjoner i løpet av de neste 12 måneder. For finansiering i kapitalmarkedene var kredittpåslaget for norske bankobligasjoner på årets høyeste nivå i sommer, men har etter den tid gått inn. Markedet for lang finansiering har den siste tiden fungert tilfredsstillende, og det meste av den lange finansieringen hentes gjennom utstedelser av OMF. Prisnivået for kort likviditet har ikke endret seg i løpet av kvartalet. Ny uro i kapitalmarkedene etter 3. kvartal har igjen ført til økte kredittpåslag.

Kredittforetakenes resultater før skatt (uten Eksportfinans) var ca 3,3 mrd kroner, en bedring med 0,4 mrd sammenliknet med 1.-3. kvartal 2009. Netto renteinntekter sank til 0,58 prosent av GFK fra 0,85 prosent i samme periode i 2009, og resultatforbedringen for gruppen er derfor i hovedsak knyttet

til ett selskap som snudde et betydelig tap på finansielle instrumenter i 2009 til gevinst i år. Utlånstapene er fortsatt små. Balansen til kredittforetakene viste ved kvartalsslutt en årsvekst på over 30 prosent, og boligkredittforetakene hadde ved utgangen av kvartalet utstedt OMF for 560 mrd kroner mot 462 mrd ved årsslutt. Egenkapital har økt og dette har medført at egenkapitalavkastningen falt til 9,1 prosent så langt i år mot 11,2 prosent i samme periode i 2009 på tross av forbedringen i det absolutte resultatet. Kjernekapitaldekningen var 10,5 prosent sammenliknet med 11,0 prosent på samme tidspunkt i fjor.

Finansieringsselskapene hadde et resultat før skatt på 1,5 mrd kroner så langt i 2010, noe som utgjør en bedring på 220 mill kroner ift de tre første kvartaler i fjor. Egenkapitalavkastningen økte til 17,2 prosent fra 16,7 prosent i 2009. Netto renteinntekter steg sammenliknet med 2009, men ble motvirket av økte administrasjonskostnader slik at resultatet før tap ble tilnærmet uendret. Resultatforbedringen skyldes således i stor grad en betydelig reduksjon i tap. Bokførte tap utgjorde 0,9 prosent i perioden mot 1,3 prosent for tilsvarende periode i fjor. Brutto utlån økte med 2,9 prosent siste 12 måneder. Årsveksten for selskap som driver med forbruksfinansiering var 2,8 prosent. Annualiserte tap på utestående forbrukskreditt var 2,9 prosent, noe som utgjør en begrenset reduksjon fra forrige kvartal, og var omtrent på nivå med 2009. Kjernekapitaldekningen var 15,2 prosent mot 14,3 prosent på samme tid i fjor.

Livsforsikringsselskapene hadde i 3. kvartal isolert gode resultater som reverserte de svake tallene fra første halvår. Resultatet før kundeoverføringer og skatt var etter 3 kvartaler 10,2 mrd kroner mot 12,4 mrd kroner på samme tidspunkt i 2009. Verdifall på finansielle eiendeler fra første halvår ble i løpet av kvartalet oppveiet av oppgang i aksjemarkedet og verdiøkning på obligasjoner som følge av fall i rentene. Samlet verdistigning på finansielle eiendeler i årets tre første kvartaler utgjorde 5,3 mrd kroner. Bokført avkastning i kollektivporteføljene var 3,5 prosent så langt i år sammenliknet med 4 prosent i samme periode i 2009. Verdijustert avkastning var 4,4 prosent som tilsvarer nivået for 2009. Den positive utviklingen førte til en økning i bufferkapitalen på nær 14 mrd kroner i løpet av kvartalet. Denne utgjorde ved kvartalsslutt 5,9 prosent av forvaltningskapitalen, opp fra 4,8 prosent ved nyttår, og er nå på det høyeste nivået siden 2007. Livsselskapene har nå en samlet kapitaldekning på 14,8 prosent, og samtlige selskaper oppfyller minstekravet på 8 prosent. Investerings sammensetningen av kollektivporteføljen har i liten grad endret seg i løpet av det siste kvartalet, og aksjeandelen utgjør 14,7 prosent ved utgangen av kvartalet.

De norske **skadeforsikringsselskapene** hadde i årets tre første kvartaler et resultat før skatt på 2,7 mrd kroner, en nedgang på 1,3 mrd kroner i forhold til samme periode i fjor. Resultatene er i stor grad preget av høye erstatningskostnader i forbindelse med den uvanlig kalde vinteren. Dette gjorde at skadeprosenten så langt i år ligger 2,4 prosentpoeng over samme periode i fjor. Effekten på combined ratio er noe mindre, 1,5 prosentpoengs økning ift 2009, som følge av kostnadseffektivisering og derigjennom en lavere kostnadsprosent. Resultatet er også negativt påvirket av lavere inntekter fra finansielle investeringer. Disse inntektene utgjorde ca 2,4 mrd kroner så langt i år, noe som er en reduksjon på ca 1,4 mrd kroner sammenliknet med tilsvarende periode i 2009.

2 Makroøkonomisk bakgrunn

Internasjonal økonomi

Oppgangen i verdensøkonomien fortsatte gjennom tredje kvartal 2010, men med avtagende styrke og store forskjeller mellom regioner. De fremvoksende asiatiske landene med Kina i spissen, leder an oppgangen, mens vekstimpulsene i USA og Europa har vært moderate. Globalt er inflasjonspresset fremdeles lavt og arbeidsledigheten synes å ha stabilisert seg, men på et historisk høyt nivå. I USA har lav økonomisk vekst og svak utvikling i sysselsetting og privat konsum ført til at sentralbanken har innført nye stimulerings tiltak. Dette har medført økt usikkerhet rundt fremtidig inflasjon og dollarkurs. I euroområdet og i EU har utviklingen i økonomien vært moderat i første halvår. Konsolidering i offentlig sektor som følge av store offentlige underskudd har svekket økonomisk aktivitet i flere euroland. Arbeidsledighetsraten har stabilisert seg, men er fortsatt høy. Situasjonen er mest alvorlig for de gjeldstyngede landene rundt Middelhavet, mens tysk økonomi har hatt positiv utvikling de siste kvartalene. Aktiviteten i kinesisk økonomi er fortsatt høy, men veksten i BNP avtok marginalt i tredje kvartal, hovedsakelig som følge av utfasing av offentlige støttetiltak. Inflasjonspresset har imidlertid økt. I Japan bidro offentlige støttetiltak til økt økonomisk aktivitet i tredje kvartal. Privat konsum overrasket positivt, mens vekstbidraget fra eksporten avtok i perioden.

Tabell 2.1: Makroøkonomiske nøkkeltall internasjonal økonomi

Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2009	Kvartalsvis utvikling			Prognose ¹⁾ 2010
		10:1	10:2	10:3	
Euroområdet					
BNP ²⁾	-4,1	0,2	1,0	0,4	1,6
Inflasjon ³⁾	0,3	1,1	1,7	1,8	1,5
Arbeidsledighet ⁴⁾	9,4	10	10	10,1	10,0
USA					
BNP ²⁾	-2,4	0,9	0,4	0,5	2,7
Inflasjon ³⁾	-0,4	2,3	1,1	1,1	1,6
Arbeidsledighet ⁴⁾	9,3	9,7	9,5	9,6	9,7
Japan					
BNP ²⁾	-5,2	0,3 ⁵⁾	0,1	0,9	3,0
Inflasjon ³⁾	-1,4	-1,2	-0,7	-0,6	-0,9
Arbeidsledighet ⁴⁾	5,1	4,9	5,2	5,1	5,1
Kina					
BNP	8,7	2,9	2,5	2,4	10,0 ⁵⁾
Inflasjon ³⁾	-0,7	2,2	2,9	3,6	3,0 ⁵⁾
Arbeidsledighet ⁴⁾	4,3	4,2	4,2	-	..

1) Consensus Forecasts, oktober 2010. 2) Sesongjustert. 3) Prosentvis vekst fra samme periode året før. 4) Nivå. 5) Bloomberg

Kilde: Eurostat, Consensus Forecasts, BEA, Bloomberg

Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til utviklingen i internasjonal økonomi, og veksttakten vil trolig fortsatt være svært ujevn mellom regioner. Store offentlige gjeldsbyrder blant verdens industriland vil kunne bremse økonomisk vekst i flere land fremover. Det knyttes også spesielt usikkerhet til amerikansk økonomi og ringvirkninger for land med sterkt dollarbasert økonomi. Videre økonomisk vekst globalt vil være avhengig av at privat etterspørsel blir selv bærende etter hvert som offentlige stimulansepakker fases ut.

Norsk økonomi

Aktiviteten i norsk økonomi fortsetter å ta seg opp i et moderat tempo. BNP for Fastlands-Norge økte med 0,2 prosent i første kvartal, mens veksten i andre kvartal var 0,5 prosent. Ny korttidsstatistikk for blant annet privat forbruk gir signaler om at aktiviteten tok seg ytterligere opp i tredje kvartal. Fastlandsinvesteringene stiger, særlig i tjenesteytende næringer. Imidlertid viser handelsstatistikken at handelen med tradisjonelle eksportvarer fortsetter å utvikle seg svakt. Norges Bank anslår at BNP for Fastlands-Norge økte med om lag 1 prosent i tredje kvartal. Den økte investeringsviljen gjenspeiles i bedriftenes låneetterspørsel som har vært stigende gjennom året. Bedriftenes kredittvekst har vært svak positiv siden juni i år. Det har vært moderat vekst i boligprisene så langt i 2010 og stabil vekst i husholdningenes låneopptak. I næringseiendomsmarkedet observeres det forsiktig oppgang i både salgsvolumet og verddivurderingene, samtidig som leieprisene ser ut til å ha stabilisert seg. Stabil har også utviklingen arbeidsmarkedet vært de siste månedene, og i internasjonal målestokk er arbeidsledigheten fremdeles svært lav. Aktiviteten i norsk økonomi er ventet å ta seg gradvis opp de neste årene, men økonomien vil trolig ikke være ute av lavkonjunkturen før mot slutten av 2013.

Tabell 2.2: Makroøkonomiske nøkkeltall norsk økonomi
 Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2009	Kvartalsvis utvikling				Prognose ¹⁾ 2010
		09:4	10:1	10:2	10:3	
BNP ²⁾	-1,4	0,1	0,2	0,1	..	0,8
- Fastlands-Norge	-1,4	0,5	0,2	0,5	1 ¹⁾	1,8
Inflasjon (KPI) ³⁾	2,1	1,4	3,0	2,6	1,8	2,2
- KPI-JAE ^{3), 4)}	2,6	2,3	2,0	1,5	1,2	1,5
Arbeidsledighetsrate, AKU ⁵⁾	3,2	3,4	3,5	3,6		3,5
Andre nøkkeltall						
Boligpriser ⁶⁾	..	11,6	10,4	9,2	6,7	..
K2 publikum ⁶⁾	..	4,2	3,9	4,7	5,1	..
- K2 Husholdninger ⁶⁾	..	6,7	6,4	6,2	6,3	..
- K2 Ikke-finansielle foretak ⁶⁾	..	-1,4	-1,6	0,5	1,3	..
Styringsrente	..	1,75	1,75	2,0	2,0	..
USD/NOK ⁵⁾	..	5,68	5,86	6,22	6,17	..
EUR/NOK ⁵⁾	..	8,39	8,11	7,91	7,96	..
Råoljepris i NOK ⁵⁾	..	429	452	491	482	..

1) Anslag gitt i Norges Banks Pengepolitisk rapport 3/10

2) Sesongjustert

3) Prosentvis vekst fra samme periode året før.

4) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

5) Nivå

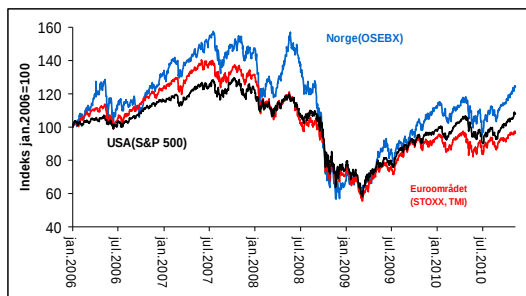
6) Tolvmånedersvekst ved utgangen av perioden

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Aksje, rente- og valutamarkedene

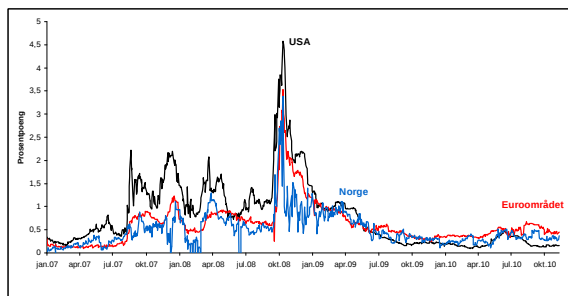
Etter en blandet utvikling i finansmarkedene i første halvår, tok markedene seg opp igjen i tredje kvartal. Dette ble reflektert gjennom bred oppgang i aksjemarkedene og verdiene var ved utgangen av tredje kvartal om lag som ved utgangen av 2009. Verdien av aksjer i USA (S&P500) økte med nær 4 prosent de tre første kvartalene, mens hovedindeksen på Oslo Børs økte med nær 3 prosent i samme periode. I euroområdet (STOXX,TMI) falt verdiene med om lag 1 prosent i tilsvarende periode. Oppgangen i aksjemarkedene har også fortsatt inn i fjerde kvartal. CDS-priser på statsobligasjoner for enkelte euroland fortsatte å stige gjennom 3. kvartal og ytterligere i begynnelsen av november som følge av økt usikkerhet rundt landenes gjeldssituasjon. I valutamarkedet svekket euroen seg mot både dollaren og den norske kronen i de tre første kvartalene sett under ett.

Figur 2.1: Aksjeindekser USA, euroområdet og Norge. Indeks (01.01.06=100)

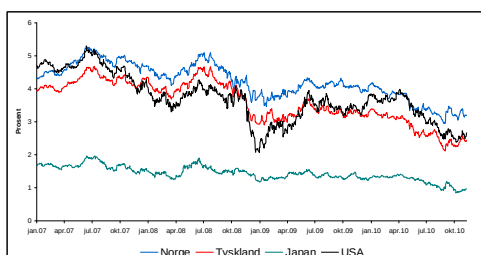
Kilde: Reuters EcoWin

Figur 2.2: Rentespread 3-måneders interbank-renter og statssertifikater

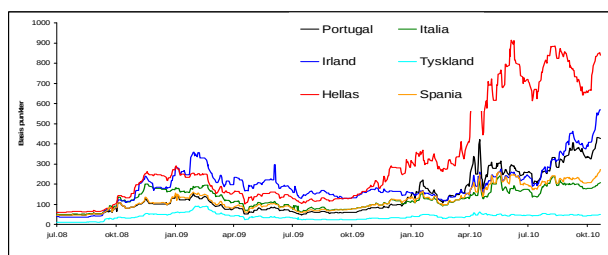
Renten på amerikanske 3-måneders Treasury Bills steg med 9 basispunkter i de første tre kvartalene i 2010. 3-måneders interbankrenter i euroområdet økte i samme periode med 19 basispunkter til 0,84 prosent, mens tilsvarende rente i Norge steg 40 basispunkter til 2,6 prosent. I de tre første kvartalene gikk renten på 10-årige amerikanske statsobligasjoner ned 132 basispunkter, til 2,52 prosent. I samme periode gikk tilsvarende renter i euroområdet og Norge ned henholdsvis 112 og 96 punkter, til 2,26 og 3,19 prosent.

Figur 2.3: Rente 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Reuters Ecwin

Figur 2.4: CDS-spredder på statsobligasjoner

3 Banker

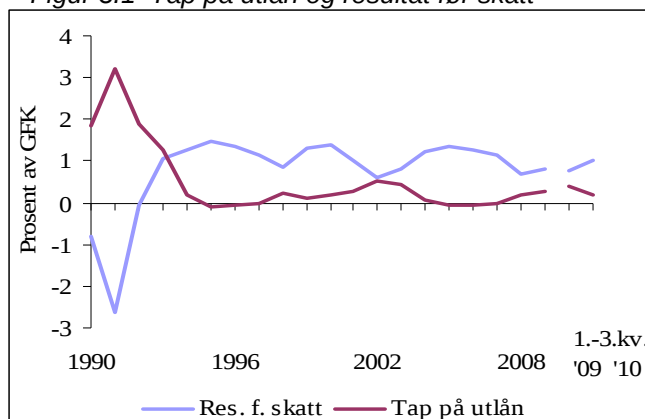
- Markert nedgang i tap på utlån
- Nedgang på netto renteinntekter, særlig i de største bankene
- Høye engangsgevinster bidrar til et godt resultat

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er prosentsatsene annualisert.

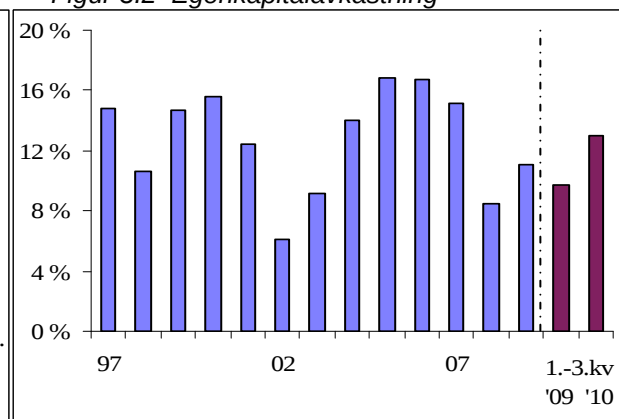
Resultatutvikling

Bankene oppnådde et betydelig bedre samlet resultat etter tre kvartaler i år enn i samme periode året før. Resultatforbedringen forklares i hovedsak av at tap på utlån var markert lavere enn i fjor, samt at bankene hadde betydelige gevinster i forbindelse med fusjonen mellom Nordito og PBS. I negativ retning trakk reduserte netto renteinntekter og lavere kursgevinster på finansielle instrumenter.

Figur 3.1 Tap på utlån og resultat før skatt¹

Figur 3.2 Egenkapitalavkastning

Bankenes samlede resultat før skatt var på 26,8 mrd. kroner, en økning på 39 prosent fra året før. Egenkapitalavkastningen var 13,0 prosent, en økning på i overkant av 3 prosentpoeng.

Tabell 3.1 Resultat for samtlige norske banker

	1.-3.kv. 10		1.-3.kv. 09		3.kv. 10		3.kv. 09	
	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK
Netto renteinntekter	40 081	1,52	40 239	1,56	13 704	1,51	13 495	1,55
Andre inntekter	19 756	0,75	18 056	0,70	5 683	0,63	6 841	0,78
herav kursgev. oml.midler/fin.ei. vurdert til virk. verdi	7 218	0,27	7 820	0,30	1 160	0,13	3 288	0,38
Andre kostnader	28 571	1,08	28 430	1,11	9 798	1,08	9 463	1,08
herav lønn og personalkostnader	14 012	0,53	14 864	0,58	5 169	0,57	4 999	0,57
Resultat før tap på utlån	31 266	1,19	29 865	1,16	9 589	1,06	10 873	1,25
Bokførte tap på utlån	4 733	0,18	10 608	0,41	1 142	0,13	3 703	0,42
Gev/tap ikke-fin.ei mv/langsiktige verdip.	284	0,01	28	0,00	31	0,00	23	0,00
Resultat før skatt	26 817	1,02	19 285	0,75	8 479	0,93	7 193	0,82
Skattekostnad	7 239	0,27	5 774	0,22	2 276	0,25	2 235	0,26
Resultat etter skatt	19 578	0,74	13 511	0,53	6 203	0,68	4 958	0,57
Egenkapitalavkastning	13,0		9,7		14,0		12,2	

Resultatet for tredje kvartal isolert viser en nedgang sammenlignet med første og andre kvartal. Dette skyldes at effekten av ny AFP og fusjonen mellom PBS og Nordito ga bankene betydelige positive

¹ Tidsserier i kapittelet om banker viser utviklingen for morbanker, ikke bankkonsern, for perioden tom. 2009. Sammenlignbare tall for bankkonsern for første kvartal 2010 og første kvartal 2009 er markert i figurene

bidrag i hhv. første og andre kvartal. Holdes disse to effektene utenfor, viste tredje kvartal en bedring i resultat, særlig som følge av synkende tap på utlån.

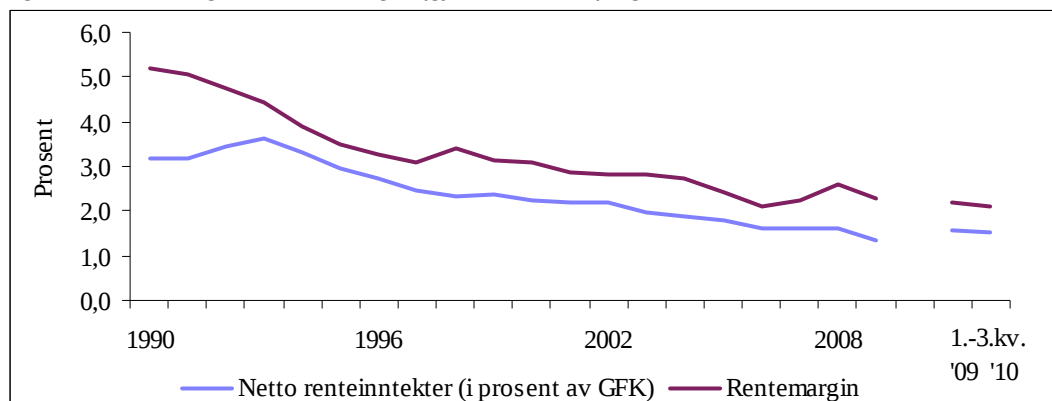
Tabell 3.2 Kvartalsresultat

	3.kv.10		2.kv.10		1.kvartal 10	
	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK	Mill.kr.	% av GFK
Netto renteinntekter	13 704	1,51	13 354	1,54	13 023	1,51
Andre inntekter	5 683	0,63	8 518	0,98	5 554	0,64
herav netto kursgev. oml.midler/fin.eiend. vurdert til virkelig verdi	1 160	0,13	3 835	0,44	2 222	0,26
Andre kostnader	9 798	1,08	10 253	1,18	8 519	0,99
herav lønn og personalkostnader	5 169	0,57	4 891	0,56	3 951	0,46
Resultat før tap på utlån	9 589	1,06	11 619	1,34	10 058	1,17
Bokførte tap på utlån	1 142	0,13	1 680	0,19	1 911	0,22
Gev/tap ikke-fin.ei mv/langsiktige verdip.	31	0,00	234	0,03	19	0,00
Resultat før skatt	8 479	0,93	10 172	1,17	8 166	0,95
Skattekostnad	2 276	0,25	2 581	0,30	2 382	0,28
Resultat etter skatt	6 203	0,68	7 591	0,87	5 784	0,67
Res.før skatt uten engangseffekter (ny AFP/fusjonen Nordito-PBS)	8 471	0,93	7 481	0,86	7 222	0,84

Bankenes netto renteinntekter er fremdeles under press, både som følge av sterk konkurranse på utlån og innskudd, og høyere kostnader på langsiktig finansiering. Netto renteinntekter var tilnærmet uendret fra året før, men fortsatte nedgangen i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

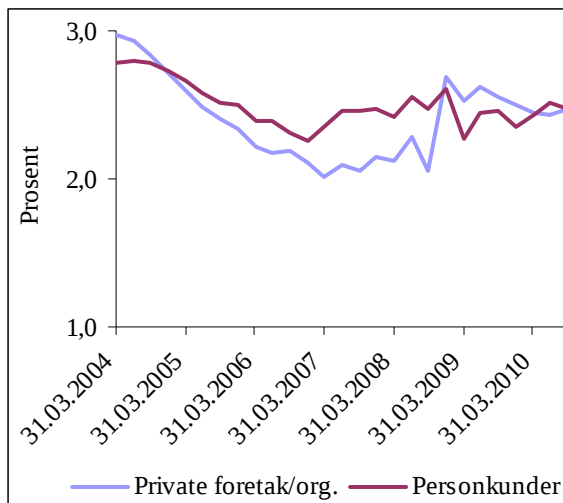
Ønsket om å øke andelen lang finansiering har gjort at konkurransen om kundeinnskudd har hardnet til, noe som holder innskuddsmarginen lav.

Figur 3.3 Utviklingen i rentemargin (gj.snitt for året) og netto renteinntekter

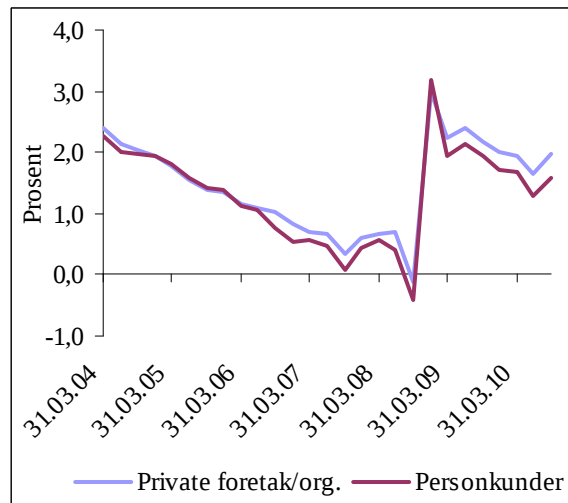

Bankenes utlånsmargin økte markert i etterkant av finansuroen høsten 2008, etter å ha kommet ned på et uholdbart lavt nivå i årene rett før. Bankene opplyste at de i større grad prisdifferensierte mellom bedriftskunder for å ta hensyn til forskjell i risiko. I den etterfølgende perioden har utlånsmarginen kommet noe ned, men den er fremdeles betydelig høyere enn den var før uroen. I tredje kvartal økte utlånsmarginen noe, for både person- og bedriftslån.

Figur 3.4 Total rentemargin for foretaks- og personkunder

Figur 3.5 Utlånsmargin for foretaks- og personkunder

Andre inntekter var 9 prosent høyere enn ett år tidligere. Hovedårsaken var bankenes gevinster i forbindelse med fusjonen i april mellom Nordito (eier av Bankenes Betalingssentral og Teller) og det danske selskapet PBS. Fusjonen medførte betydelige gevinster for eierbankene, i form av utbytte, realiserte kursgevinster på aksjer i Nordito og verdiregulering av mottatte aksjer i PBS. De 50 største bankene hadde en samlet fusjonsgevinst på 2,6 mrd. kroner. Uten denne gevinsten ville bankene dermed vist en reduksjon i andre inntekter, først og fremst som følge av reduserte kursgevinster på rentepapirer. Fusjonsgevinsten alene forklarer om lag 2 prosentpoeng av økningen i egenkapitalavkastning for bankene samlet. Netto provisjonsinntekter viste derimot fortsatt en god vekst, med 8 prosent siste år. Noe av denne veksten skyldes overføringer av utlån fra banker i Sparebank1 Gruppen og Terra Gruppen til deres OMF-foretak. Bankene mottar provisjonsinntekter på overførte/formidlede utlån, i stedet for renteinntekter som da lånene stod på bankenes egne balanser.

Driftskostnadene økte bare marginalt i forhold til ett år tidligere, noe som medførte en bedring av bankenes bankenes kostnad/inntektsforhold med to prosentpoeng, til 54,3 prosent. Hovedårsaken til den lave kostnadsveksten var betydelige tilbakeføringer av avsetninger til avtalefestet pensjon, som følge av endringer i AFP-ordningen (AFP-tilskuddsloven). Tilbakeføringen var en engangseffekt, som for de 50 største bankene utgjorde 1,0 mrd. kroner, og førte til lave regnskapsførte lønnskostnader. Bankenes administrasjonskostnader steg derimot med 8 prosent fra ett år tidligere.

Bankenes tap på utlån var mer enn halvert sammenlignet med året før, og tilsvarte 0,24 prosent av utlån. I tredje kvartal isolert var bankenes utlånstap kun 0,17 prosent.

Balanseutvikling

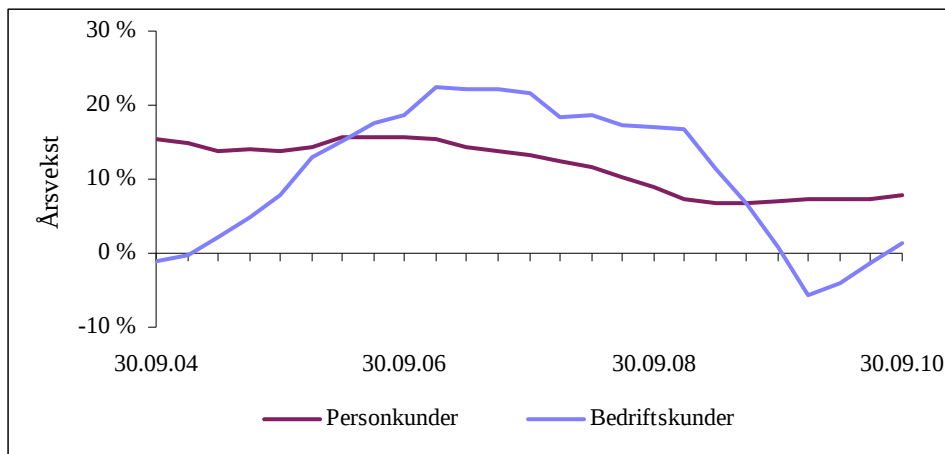
Bankene hadde hatt en vekst i utlån på 3,2 prosent siste år. Inkluderes de deleide OMF-foretakene i bankenes kundeutlån var veksten ett prosentpoeng høyere. Utlånsveksten (og innskuddsveksten) siste år er i liten grad påvirket av valutaeffekter, da kursutviklingen har vært begrenset. I siste kvartal isolert har kronen styrket seg mot både amerikanske dollar og britiske pund, noe som bidro til å holde kvartalsveksten i utlån og innskudd lav.

Tabell 3.3 Balanseposter for samtlige norske banker²

	30.09.10	30.09.09	
	Mill.kr.	Mill.kr.	vekst i %
Forvaltningskapital	3 420 411	3 376 402	1,3
Brutto utlån til kunder	2 658 458	2 576 521	3,2
..herav brutto utlån vurdert til amortisert kost	2 460 216	2 303 151	6,8
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	23 216	20 693	12,2
herav individ. tapsnedskr.	15 618	12 687	23,1
herav gruppenedskrivning	7 598	8 006	-5,1
..herav brutto utlån vurdert til virkelig verdi	198 243	273 370	-27,5
Innskudd fra kunder	1 459 477	1 389 534	5,0
Gjeld ved utst. av verdipapirer	818 429	798 051	2,6
Brutto misligholdte lån (5)	48 600	32 209	50,9
Tapsnedskr. i % av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,6	0,9	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,3	
Brutto misligh. lån i % av totale brutto utlån	1,8	1,3	
Innskuddsdekning	54,9 %	53,9 %	

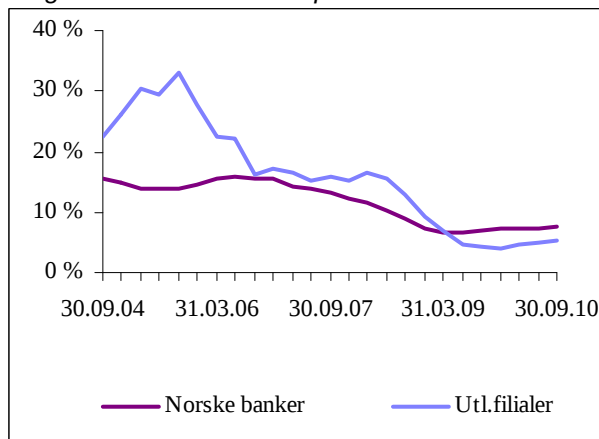
Bankenes utlånsvekst til innenlandske private foretak var ved utgangen av kvartalet igjen positiv med 1,2 prosent, etter tre kvartaler med negativ årsvekst. Siden årsskiftet hadde utlån til private foretak økt med nær 7 prosent. Utlånsveksten til personkunder var 7,8 prosent siste år, en økning på 0,6 prosentpoeng siden forrige kvartal.

² Fra og med 31.12.2009 rapporterer bankene mislighold fra senest dag 30 etter forfall/overtrekk, mot tidligere senest dag 90. Alt annet like vil dermed nivået på misligholdte engasjementer øke i forhold til rapportering fra før 31.12.2009

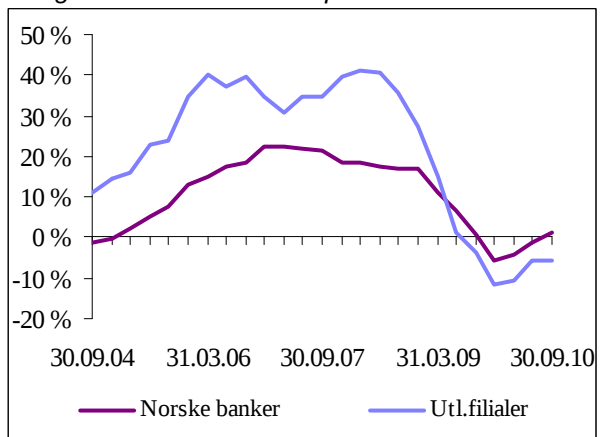
Figur 3.6 Utlånsvekst til personkunder og private foretak³

Utenlandske bankers filialer i Norge bremsset sin utlånsvekst i betydelig større grad enn de norske bankene mot slutten av 2008 og gjennom 2009. Dette gjaldt særlig utlån til bedriftskunder, hvor filialene ved utgangen av 2009 hadde en negativ årsvekst i utlån på nær 12 prosent. Ved utgangen av tredje kvartal hadde de utenlandske filialene fremdeles en negativ årsvekst, på -5,5 prosent

Figur 3.7 Utlånsvekst til personkunder

Figur 3.8 Utlånsvekst til private foretak

Innskudd fra kunder viste en reduksjon på 2 prosent fra utgangen av andre til utgangen av tredje kvartal, mens det hadde vært en vekst siste år på 5 prosent.

Ved utgangen av tredje kvartal 2010 rapporterte bankene et misligholdsnivå på 1,8 prosent av utlån. Ett år tidligere var nivået 1,2 prosent, men økningen forklares til dels av endring i rapportering⁴. I forhold til nivået ett kvartal tidligere, hvor rapporteringen var lik dagens, var misligholdsnivået uendret.

Soliditet

Norske bankers samlede kjernekapitaldekning (morbank) var 10,2 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2010. Total kapitaldekning (morbank) var 12,5 prosent. Kun et fåtall av bankene medregner 50 prosent av delårsresultat ved 3. kvartal.

Banker som helt eller delvis er konsolidert inn i de største konsernene inngår også i tallene for øvrige banker.

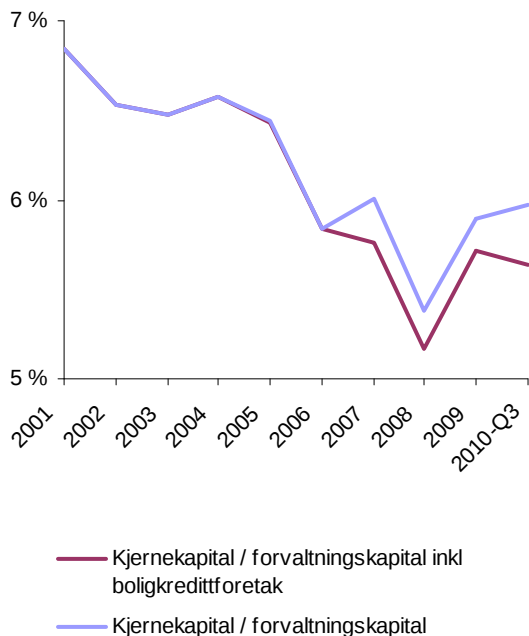
³ Personkunder: Lønnstakere, pensjonister, trygdete mv (sektor 810)

Private foretak: Norske private og personlige foretak/organisasjoner, pers. næringsdrivende (sektor 710-790)

⁴ Fra og med 31.12.2009 rapporterer bankene mislighold fra senest dag 30 etter forfall/overtrekk, mot tidligere senest dag 90. Alt annet like vil dermed nivået på misligholdte engasjementer øke i forhold til rapportering fra før 31.12.2009.

Figurene under viser utviklingen i kjernekapitaldekningen og utviklingen i netto kjernekapital sett i forhold til forvaltningskapitalen i bankene (morbank), med og uten boligkredittforetakene. Utviklingen vil gi et mer rettmessig bilde når årsresultatene medregnes i samtlige banker ved utgangen av 4. kvartal 2010.

Figur 3.9 Kjernekapital som andel av forvaltningskapital

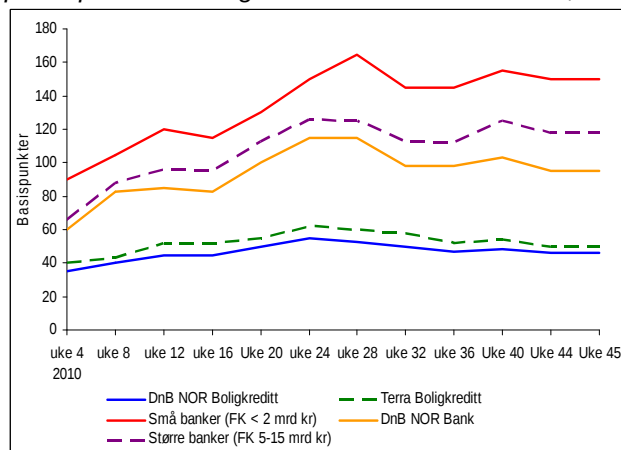

Figuren baserer seg på tall for morselskap og er ikke justert for konserninterne mellomværender

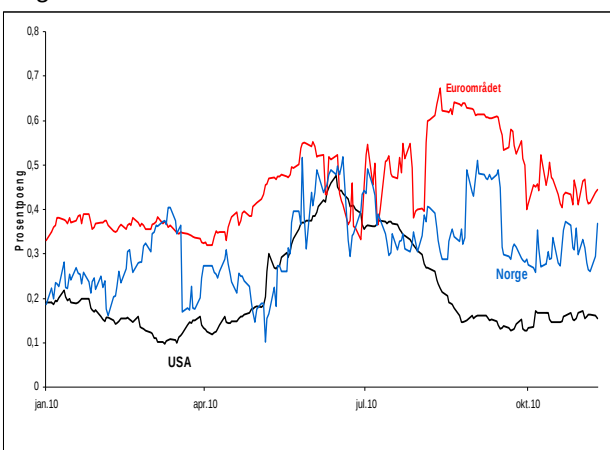
Likviditetsrisiko

Spreadene for norske bankobligasjoner var på årets høyeste nivå i juni/juli. Etter den tid har marginene gått inn for alle type utstedere (målt etter forvaltningskapitalens størrelse), og særlig for lengre løpetider. I slutten av september og begynnelsen av oktober økte spreadene noe for obligasjonslån utstedt av banker, både små og store, og førte igjen til høyere kostnader for finansiering med løpetider på 3 år og lenger. Omsetningsnivåene har gått inn igjen i november. Markedet for kort likviditet, løpetider 3 mnd og 1 år, har ikke endret seg særlig gjennom kvartalet. Når det gjelder omsetningsnivåene for OMFer, har det kun vært marginale endringer gjennom kvartalet.

Figur 3.10 DnB NOR Markets indikative omsetningspriser på bankobl. og OMF målt mot 3m-NIBOR, 5 år

Figur 3.11 Rentespread 3 mnd interbankrente og statssertifikater

Norske banker utstedte sertifikater og obligasjoner (denominert i NOK) for i overkant av 5 mrd. kroner i oktober. I september var emisjonsaktiviteten betydelig høyere, og det ble utstedt sertifikater og

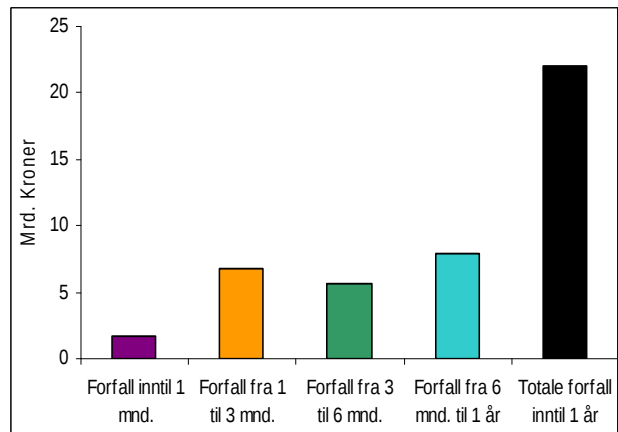
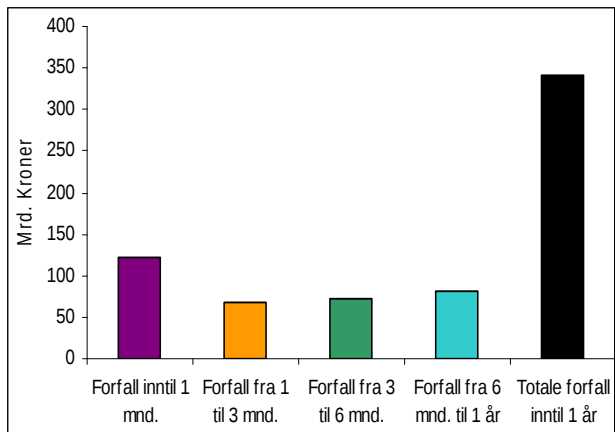
obligasjoner for nær 12 mrd. kroner. Markedet for OMF utgjør en stadig viktigere finansieringskilde for bankene. Ved utgangen av 3. kvartal 2010 var det utstedt OMF for 560 mrd. kroner. Totale utlån i boligkredittforetakene utgjorde ca. 648 mrd. kroner på samme tidspunkt. I OMF-bytteordningen er det totalt utstedt OMF for 230 mrd. kroner, som i hovedsak kommer til forfall fra neste år av. Kun en marginal andel har forfalt eller forfaller i 2010.

Bankene samlet sett hadde ved utgangen av 3. kvartal 402 mrd. kroner til forfall i form av verdipapirer (obligasjonslån, sertifikater og ansvarlige lån) og lån fra kredittinstitusjoner i løpet av det neste året. Dette er en nedgang på om lag 70 mrd. kroner i forhold til hvor mye bankene hadde til forfall ett år frem i tid ved utgangen av 2. kvartal 2010. De største norske bankene har totalt til forfall 341 mrd. kroner i løpet av det neste året. For norske banker med forvaltningskapital under 10 mrd. kroner forfaller 22 mrd. kroner innen utgangen av 3. kvartal i 2011.

Forfall per 30.09.2010 av verdipapirer og lån fra kredittinstitusjoner det neste året

Figur 3.12 Norske banker med FK > 10 mrd. kr.

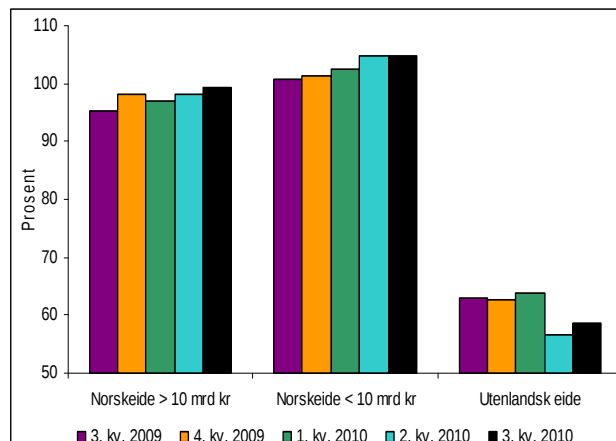
Figur 3.13 Norske banker med FK < 10 mrd. kr.

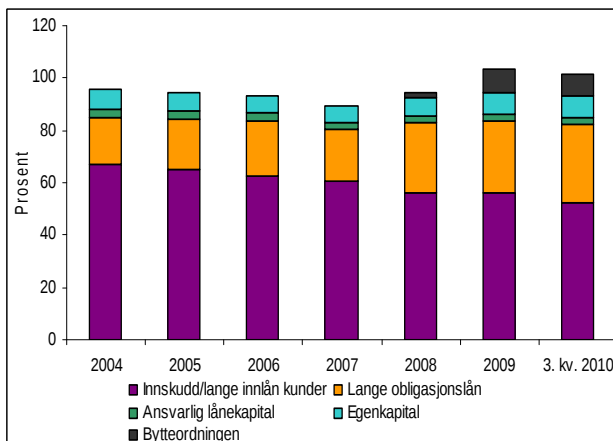
Finanstilsynet beregner kvartalsvis likviditetsindikator⁵ 1 og 2 som viser hvor langsiktig bankene er finansiert på konsolidert nivå, løpetidene er på henholdsvis 1 år og 1 måned. Ved utgangen av 3. kvartal 2010 utgjorde langsiktig finansiering (likviditetsindikator 1) for bankene samlet sett 92 prosent av de illikvide eiendelene. Likviditetsindikator 2 utgjorde ved samme tidspunkt 107 prosent av de illikvide eiendelene. De norske bankene har samlet sett hatt en økning i begge indikatorene det siste kvartalet. Bankenes samlede utenlandsgjeld utgjorde 693 mrd. kroner ved utgangen av 3. kvartal 2010. Av dette utgjorde 150 mrd. kroner obligasjonslån utstedt i utenlandsk valuta med løpetid over 1 år. Det er hovedsakelig de største bankene som har utenlandsgjeld.

⁵ Def. i Finanstilsynets Likviditetsmodul som finansiering med løpetid over ett år og en måned (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån, gjeld til kredittinstitusjoner, ansvarlig lånekapital og EK) i prosent av illikvide eiendeler.

Figur 3.14 Langsiktig finansiering
(likviditetsindikator 1)

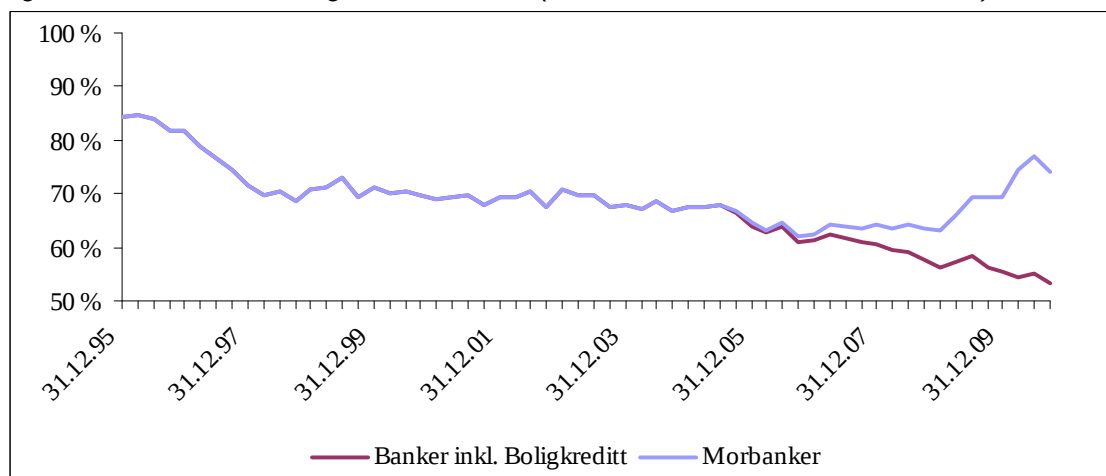

Figur 3.15 Div lang finansiering i prosent av brutto utlån til kunder, i banker og boligkredittforetak

For bankene samlet sett utgjorde innskuddsdekningen⁶ 73 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2010, en økning på 9 prosentpoeng siden utgangen av 2008. Innskudd fra kunder som andel av brutto utlån til kunder i banker inkl. OMF-foretakene utgjorde derimot 54 prosent. Overføringer av utlån fra bankene til boligkredittforetakene gir utslag i en høy innskuddsdekning for bankene alene. For banker og boligkredittforetak utgjorde finansieringen fra OMF-bytteordningen omtrent 9 prosent av brutto utlån til kunder ved utgangen av 3. kvartal 2010.

Figur 3.16 Innskuddsdekning i norske banker (kundeinnskudd ift. br. utlån til kunder)

Bankenes totale kundeinnskudd har fra utgangen av 2009 til utgangen av 3. kvartal 2010 hatt en vekst på omtrent 2 prosent for bankene samlet sett, men i siste kvartalet har innskuddene falt med i overkant av 1 prosent. Innskudd fra offentlig forvaltning og husholdninger falt med henholdsvis om lag 10 og 2 prosent, mens innskudd fra ikke-finansielle foretak har hatt en svak økning det siste kvartalet. Innskudd fra finansielle foretak i Norge og utenlandske finansinstitusjoner falt med henholdsvis om lag 5 og 30 prosent det siste kvartalet. De største kundeinnskuddene (over 2 mill. kroner) har også økt noe fra utgangen av 2009 for bankene totalt sett. Det siste kvartalet har de største innskuddene falt marginalt. For bankene samlet sett utgjør innskudd garantert av sikringsfondet 56 prosent av totale kundeinnskudd.

⁶ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder.

4 Finansieringsforetak

4.1 Kredittforetak

- Noe svakere resultat som følge av redusert nettorente
- Veksten påvirkes av overføring av utlån fra banker til boligkredittforetak

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 26 kredittforetak. Eksportfinans inngår ikke i totaloversikten.

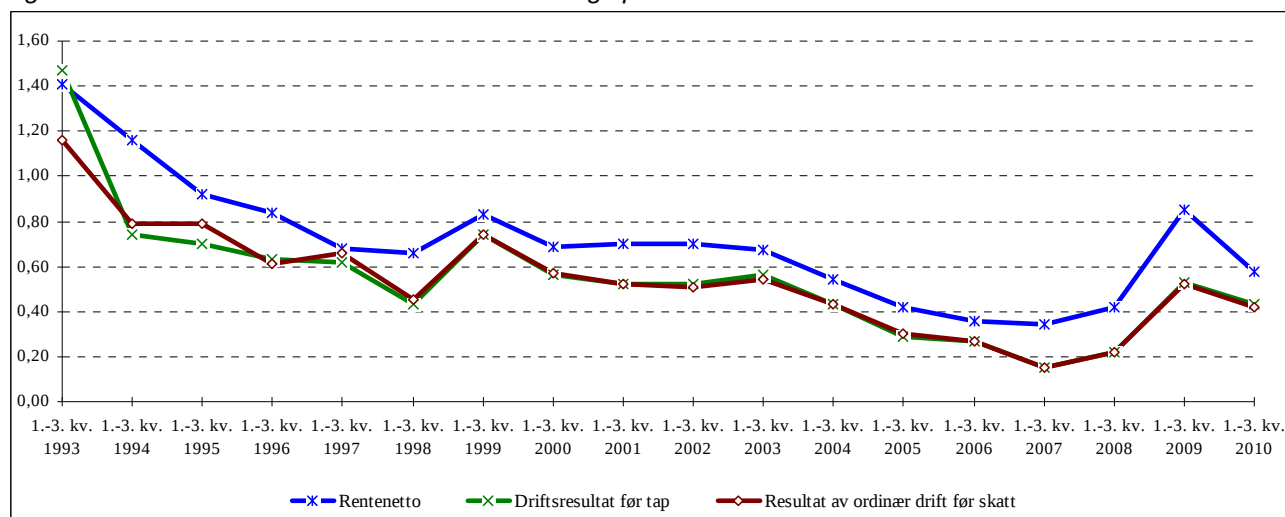
Resultat

Kredittforetakenes resultat viste en nedgang sammenlignet med 1.-3. kvartal 2009. Dette skyldtes i hovedsak en reduksjon i netto renteinntekter. Andre driftsinntekter økte som følge av høyere netto gevinster på finansielle instrumenter i ett selskap som hadde netto tap i tilsvarende periode i fjor. De bokførte tapene i kredittforetakene er fortsatt små. Egenkapitalavkastningen falt fra 11,2 til 9,1 prosent.

Tabell 4.1.1 Resultatposter (uten Eksportfinans)

	1. – 3. kvartal 2010		1. – 3. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	4 509	0,58	4 675	0,85
Andre inntekter	213	0,03	-820	-0,15
herav kursgevinster	615	0,08	547	0,10
Andre kostnader	1 371	0,18	940	0,17
herav lønn og adm.kost.	254	0,04	237	0,04
Driftsresultat før tap	3 351	0,43	2 916	0,53
Bokførte tap	72	0,01	41	0,01
Resultat ordinær drift	3 278	0,42	2 875	0,52
EK-avkastning (%)		9,1		11,2

Figur 4.1.1 Kredittforetakenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Den betydelige økningen i kredittforetakenes utlån skyldtes overføring av utlånsporteføljer fra banker til boligkredittforetak. Det har vært en økning i brutto misligholdte lån i enkeltelskaper. Målt i forhold til totale utlån var misligholdet lavt for hele bransjen samlet.

Tabell 4.1.2 Balanseposter (uten Eksportfinans)

	30.09.2010	30.09.2009	% vekst
Forvaltningskapital	1 075 687	823 733	30,6
Brutto utlån til kunder	886 387	675 413	31,2
herav utlån vurdert til amortisert kost	730 208	536 323	36,2
herav utlån vurdert til virkelig verdi	156 179	139 090	12,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	156 139	142 206	9,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	859 366	619 299	38,8
Brutto misligholdte lån, 30 dager	2 584		
i prosent av brutto utlån	0,29		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	1 034	559	84,9
i prosent av brutto utlån	0,12	0,08	
Tapsnedskrivninger	283	226	25,0
i prosent av brutto utlån	0,03	0,03	

Soliditet

Kapitaldekningstallene ved utgangen av 3. kvartal 2010 omfatter alle kredittforetak både de som benytter IRB-metoden og de som benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko.

Tabell 4.1.3 Kapitaldekning i kredittforetak

	30.09.2010	30.06.2010	30.09.2009
Kjernekapitaldekning	10,5 %	10,7 %	11,0 %
Kapitaldekning	12,1 %	12,3 %	13,0 %

4.2 Finansieringsselskaper

- Bedre resultat enn i samme periode i fjor
- Høyere netto renteinntekter
- Reduserte utlånstap
- Lav utlånsvekst

Finansieringsselskapenes hovedområder er leasing og bilfinansiering samt kortbaserte utlån og forbruksfinansiering. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltsselskaper når det gjelder resultat- og balanseutvikling.

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 28 norske finansieringsselskaper. DnB NOR Finans ble fusjonert inn i DnB NOR Bank 1. september 2010 og inngår i likhet med OBOS og noen mindre selskaper ikke i tallene. Forbrukslån gis en egen omtale avslutningsvis. I tillegg gis en tabellmessig oversikt over utviklingen i selskaper med leasing/bilfinansiering som kjerneområde samt utenlandske filialer i Norge.

Resultat

Resultat av ordinær drift økte med 17 prosent (220 mill. kr) i forhold til samme periode i 2009. Målt i forhold til GFK var resultatforbedringen 0,3 prosentpoeng. Det var en stigning i egenkapital-avkastningen fra 16,7 til 17,2 prosent.

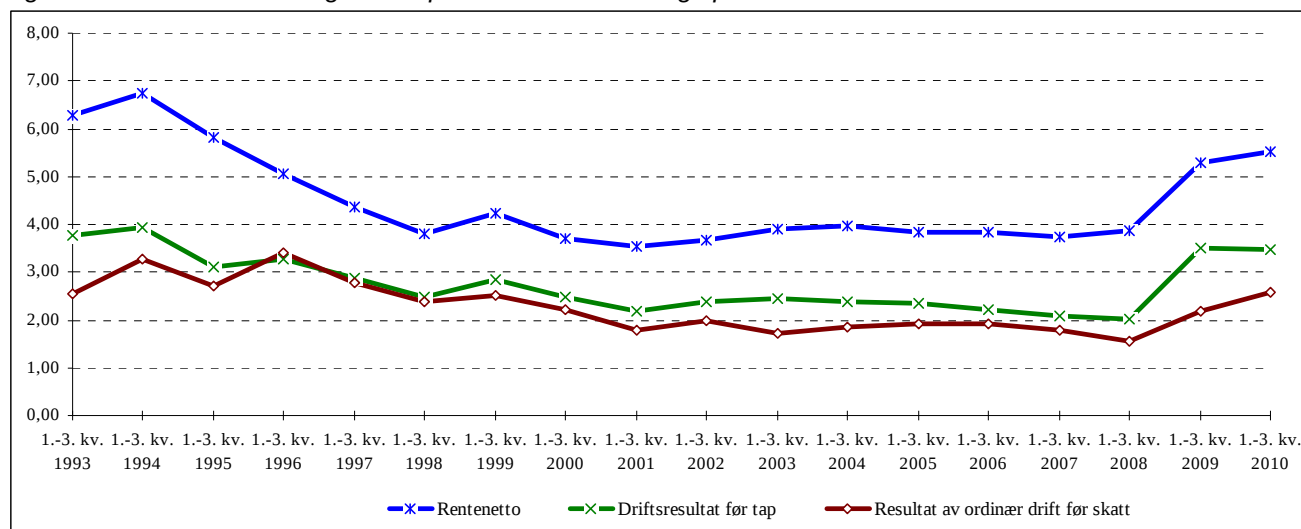
Netto renteinntekter økte med 3 prosent sammenlignet med året før. Det er fortsatt reduserte rentekostnader som påvirker nettorenten mest. Økte rentemarginer overfor kundene har også bidratt til økte nettorente. I prosent av GFK økte netto renteinntekter med 0,39 prosentpoeng.

Isolert steg nettorenten hvert kvartal i 2009, men har ligget stabilt de tre første kvartalene i 2010. Det har vært en økning i kostnadsnivået sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Både lønns- og administrasjonskostnader og andre driftskostnader har økt noe. Etter at de bokførte tapene var høye i 2009, har tapene så langt i 2010 vært mer moderate og på et klart lavere nivå enn i fjor.

Tabell 4.2.1 Resultatposter

	1. – 3. kvartal 2010		1. – 3. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	3 303	5,53	3 197	5,30
Andre inntekter	447	0,75	417	0,69
herav kursgevinster	19	0,03	32	0,05
Andre kostnader	1 670	2,80	1 508	2,50
herav lønn og adm.kost.	1 358	2,27	1 233	2,04
Driftsresultat før tap	2 080	3,48	2 106	3,49
Bokførte tap	546	0,91	792	1,31
Resultat ordinær drift	1 534	2,57	1 314	2,18
<i>EK-avkastning (%)</i>	<i>17,2</i>		<i>16,7</i>	

Figur 4.2.1 Finansieringsselskapenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Finansieringsselskapenes utlån til kunder økte med 2,9 prosent siste tolv måneder når DnB NOR Finans ikke inngår. Veksten var noe høyere enn ved utgangen av forrige kvartal. Brutto misligholdte lån er redusert det siste året, og utgjorde 1,9 prosent av utlånene ved utgangen av tredje kvartal. Utviklingen i mislighold varierer en del fra selskap til selskap. Misligholdte lån i forhold til utlån ligger nivåmessig høyere enn i bankene. Tapsnedskrivninger i prosent av utlån viste en økning.

Tabell 4.2.2 Balanseposter

	30.09.2010	30.09.2009	% vekst
Forvaltningskapital	81 811	79 725	2,6
Brutto utlån til kunder	77 840	75 637	2,9
Gjeld til kredittinstitusjoner	63 198	65 578	-3,6
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 635		
i prosent av brutto utlån	4,32		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	1 461	1 823	-19,9
i prosent av brutto utlån	1,88	2,41	
Tapsnedskrivninger	1 445	1 300	11,1
i prosent av brutto utlån	1,86	1,72	

Soliditet

Kapitaldekningstallene ved utgangen av tredje kvartal 2010 omfatter alle finansieringsselskaper, både de som benytter IRB-metoden og de som benytter standardmetoden for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko.

Kjernekapitaldekningen var 0,1 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av første halvår. DnB NOR Finans er ikke medregnet i tidligere perioder for å få et riktig sammenligningsgrunnlag.

Tabell 4.2.3 Kapitaldekning i finansieringsselskaper

	30.09.2010	30.06.2010	30.09.2009
Kjernekapitaldekning	15,2 %	15,3 %	14,3 %
Kapitaldekning	15,9 %	16,2 %	15,3 %

Forbrukslån

Utvalget består av 15 selskaper, både norske selskaper og utenlandske filialer. 6 av selskapene er finansieringsselskaper hvor en stor del av virksomheten er knyttet til forbrukslån. I tillegg inngår 9 banker samt enheter i banker og finansieringsselskaper. Noen mindre selskap med begrenset portefølje er ikke med i utvalget. Forbrukslån omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet. Selskapene tilbyr ulike produkter, blant annet kredittkort med inntil 150 000 kroner i kreditt, samt lån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 350 000 kroner. Den effektive renten på disse lånene vil kunne variere mye avhengig av lånebeløp og tilbakebetalingstid.

Utlånsveksten for denne gruppen har stagnert kraftig det siste året, og utlånsporteføljen er redusert i flere av selskapene. Utlånene steg med 2,8 prosent siste 12 måneder, mens årsveksten var 4,1 prosent for ett år siden.

Tabell 4.2.4 *Utviklingen i forbrukslån i et utvalg selskaper*

	2005	2006	2007	2008	2009	per 2. kv. 2010	per 3. kv. 2010
Forbrukslån (mill. kr)	26 276	31 057	36 925	43 352	44 500	44 226	44 781
Vekst % (12 mnd.)	15,1	18,2	18,9	17,4	2,6	1,9	2,8
Bokførte tap (mill. kr)	382	253	339	953	1 326	696	973
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	1,5	0,8	0,9	2,2	3,0	3,1	2,9
Nettorente i % av GFK (annualisert)	11,6	11,2	9,8	8,8	11,9	11,8	12,4
Resultat ord. drift i % av GFK (annualisert)	7,6	7,6	5,5	3,3	5,5	5,4	6,0
Brutto misligholdte lån, 90 dg (mill. kr)	1 471	1 532	1 823	2 809	3 538	2 382	2 337
Brutto mislighold i % av forbrukslån	5,5	4,9	5,0	6,5	8,0	5,4*	5,2*
Brutto misligholdte lån, 30 dg (mill. kr)						4 449	4 330
Brutto mislighold i % av forbrukslån						10,1	9,7

*Endringer misligholdsdefinisjonene i ORBOF per 31.12.2009 og omlegging av rapportering i 1. kvartal 2010 gjør sammenligning med foregående perioder usikker.

Resultatet så langt i 2010 er noe bedre enn i fjor, målt i forhold til GFK. Netto renteinntekter ligger høyt for denne gruppen og mer enn oppveier for de bokførte tapene. Det var en sterk tapsøkning i fjor, mens tapene så langt i år ligger på omtrent samme nivå som i 2009. Nivået på bokførte tap og misligholdte lån knyttet til forbrukslån ligger klart høyere enn for banker og finansieringsselskaper generelt. Den kvartalsvise utviklingen de siste to årene viser at tapene var størst i første kvartal 2009 da flere selskaper foretok store tapsnedskrivninger. Tapene i tredje kvartal 2010 isolert var noe lavere enn i foregående kvartaler.

Tabell 4.2.5 *Kvartalsvis utvikling i forbrukslån*

	3. kv. 2008	4. kv. 2008	1. kv. 2009	2. kv. 2009	3. kv. 2009	4. kv. 2009	1. kv. 2010	2. kv. 2010	3. kv. 2010
Vekst % (3 mnd.)	3,9	0,8	1,6	0,9	0,4	0,3	-1,0	0,3	1,3
Bokførte tap (mill. kr)	214	394	634	210	185	297	308	388	277
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	2,0	3,7	5,8	1,9	1,7	2,6	2,8	3,5	2,5

Leasing og bilfinansiering*Tabell 4.2.6 Resultatposter (14 selskaper)*

	1. – 3. kvartal 2010		1. – 3. kvartal 2009	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 881	3,76	1 900	3,72
Andre inntekter	131	0,26	153	0,30
herav kursgevinster	-6	-0,01	20	0,04
Andre kostnader	776	1,55	742	1,45
herav lønn og adm.kost.	616	1,23	595	1,17
Driftsresultat før tap	1 236	2,47	1 311	2,57
Bokførte tap	340	0,68	544	1,07
Resultat ordinær drift	896	1,79	766	1,50

Tabell 4.2.7 Balanseposter (14 selskaper)

	30.09.2010	30.09.2009	% vekst
Forvaltningskapital	68 750	67 097	2,5
Brutto utlån til kunder	65 319	63 732	2,5
herav leasing	44 937	45 467	-1,2
Leasing totalt i norske selskaper*	74 110	74 954	-1,1
Brutto misligholdte lån, 30 dager	2 630		
i prosent av brutto utlån	4,03		
Brutto misligholdte lån, 90 dager	1 154	1 146	0,7
i prosent av brutto utlån	1,77	1,80	
Tapsnedskrivninger	884	834	6,0
i prosent av brutto utlån	1,35	1,31	

*omfatter norske finansieringsselskaper og banker (17 selskaper)

Utenlandske filialer i Norge*Tabell 4.2.8 Resultatposter (16 selskaper)*

	1. – 3. kvartal 2010		1. – 3. kvartal 2009	
	Mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	888	3,86	793	3,28
Andre inntekter	69	0,30	86	0,35
Herav kursgevinster	-2	-0,01	8	0,03
Andre kostnader	560	2,43	498	2,06
Herav lønn og adm.kost.	307	1,33	262	1,08
Driftsresultat før tap	397	1,72	381	1,57
Bokførte tap	114	0,49	180	0,74
Resultat ordinær drift	283	1,23	201	0,83

Tabell 4.2.9 Balanseposter (16 selskaper)

	30.09.2010	30.09.2009	% vekst
Forvaltningskapital	30 835	30 217	2,1
Brutto utlån til kunder	29 940	28 135	6,4

5 Livsforsikringsselskaper

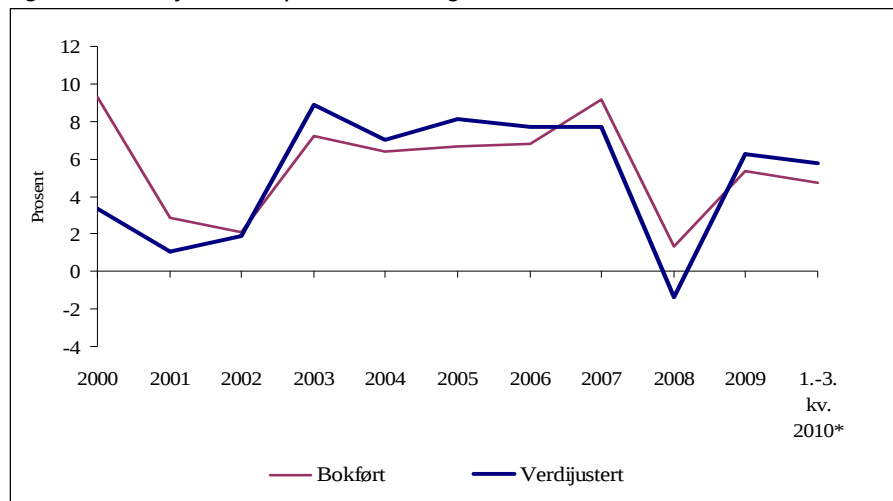
- Positiv utvikling i finansmarkedene i tredje kvartal reverserer svake halvårstall
- Kursreguleringsfondet økte betydelig i tredje kvartal, som sammen med gode delårsresultater ga økt bufferkapital.

Det var ved utgangen av tredje kvartal 12 livsselskaper i det norske livsforsikringsmarkedet med en samlet forvaltningskapital på 842 mrd. kroner. Tabeller med tall for enkeltsselskaper ligger bakerst i kapittelet.

Kapitalavkastning (kollektivporteføljen)

Livsselskapene hadde en bokført kapitalavkastning på 3,5 prosent i de tre første kvartalene i 2010, mot 4 prosent i samme periode i fjor. Verdijustert avkastning i 1.-3. kvartal var 4,4 prosent, om lag samme nivå som i samme periode i 2009. Som følge av ny beregningsforskrift⁷ er ikke kapitalavkastningen helt sammenlignbar med tidligere perioder.

Figur 5.1 Verdijustert kapitalavkastning 2000 – 1.-3. kvartal 2010

*beregnet etter ny forskrift og annualisert (se fotnote)

Resultat

Livsselskapene hadde et resultat før tildeling til kunder og skatt på 10,2 mrd. kroner i 1.-3. kvartal 2010 (1,7 prosent av GFK). Det er noe svakere enn i samme periode i fjor, men er vesentlig bedre enn resultatene per første halvår (målt i forhold til GFK). En betydelig økning i kursreguleringsfondet i tredje kvartal bidro til et godt verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt, på 15,7 mrd. kroner (2,5 prosent av GFK). Selv om kursreguleringsfondet økte mer i 1.-3. kvartal i 2010 enn i samme periode i fjor, var det samlede verdijusterte resultatet om lag det samme.

Premieinntektene var 59,7 mrd. kroner (9,7 prosent av GFK), mot 55,2 mrd. kroner (9,8 prosent av GFK) i 1.-3. kvartal 2009. Erstatningene utgjorde 37,2 mrd. kroner (6 prosent av GFK) for selskapene samlet, mot 34,9 mrd. kroner (6,2 prosent) i samme periode i fjor.

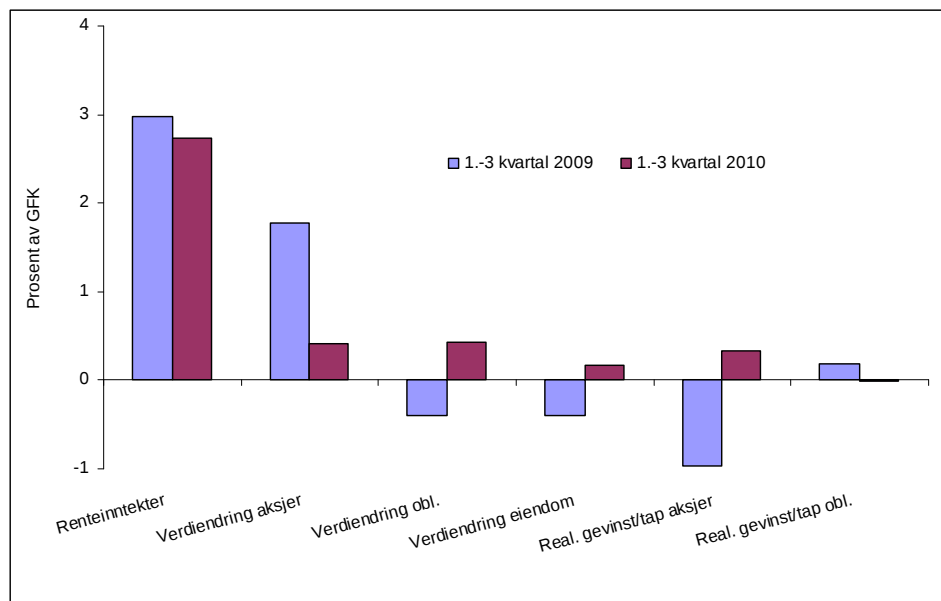
⁷ Det ble 26. mai 2009 fastsatt ny forskrift for kapitalavkastning i livsforsikringsselskaper gjeldende fra 1. januar 2010. I hht. den nye standarden er det ikke tillatt å presentere annualiserte avkastningstall basert på periodeavkastningen, fordi man da implisitt legger til grunn antagelser om porteføljesammensetning og avkastning fremover. Selskapene vil derfor kun rapportere periodens avkastning. For sammenligning med tidligere perioder i figur er avkastningen annualisert ved å forutsette samme avkastning ut året og koble disse avkastningstallene sammen geometrisk.

Tabell 5.1 Utvalgte resultatposter

RESULTATER	1.-3. kvartal 2010		1.-3. kvartal 2009	
	Mill. kr.	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Premieinntekter	59 715	9,69	55 193	9,75
herav overføringer av premieres. mv. fra andre	11 323	1,84	8 852	1,56
Netto inntekter fra finansielle eiendeler i kollektivporteføljen	28 735	4,66	27 586	4,87
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	16 894	2,74	16 862	2,98
herav gevinster ved realisasjon	1 259	0,20	4 208	0,74
herav verdiendringer	5 254	0,85	6 146	1,09
Erstatninger	37 248	6,04	34 944	6,17
herav overføring av premiereserve mv. til andre	8 087	1,31	7 958	1,41
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-36 170	-5,87	-30 993	-5,47
herav endring i kursreguleringsfond	-5 494	-0,89	-2 699	-0,48
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-6 900	-1,12	-8 823	-1,56
Forsikringsrelaterte driftskostnader	4 170	0,68	4 155	0,73
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	2 109	0,34	2 063	0,36
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	1 154	0,19	1 516	0,27
Resultat før tildeling til kunder og skatt	10 163	1,65	12 402	2,19
Endring i kursreguleringsfondet	5 494	0,89	2 699	0,48
Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt	15 657	2,54	15 100	2,67
Totalresultat (etter skatt og inkl. andre resultatkomponenter)	3 170	0,51	2 757	0,49

I de tre første kvartalene hadde livselskapene en samlet verdiøkning på finansielle eiendeler på 5,3 mrd. kroner. Oppgang i aksjemarkedene og lavere renter i tredje kvartal bidrar til verdiøkning på aksjer og obligasjoner, og bidro med det å snu det svake finansresultatet i første halvår. Selskapene hadde samlet et realisert gevinst på finansielle eiendeler på 1,3 mrd. kroner. Realisert gevinst på aksjer utgjorde 2 mrd. kroner, mens realisert tap på derivater trekker ned samlet realisert gevinst på de finansielle eiendelene. Renteinntektene, som er en viktig og stabil inntektskilde for selskapene, utgjorde 16,9 mrd. kroner i 1.-3. kvartal (2,7 prosent av GFK).

Figur 5.2 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen (utvalgte poster). Prosent av GFK.

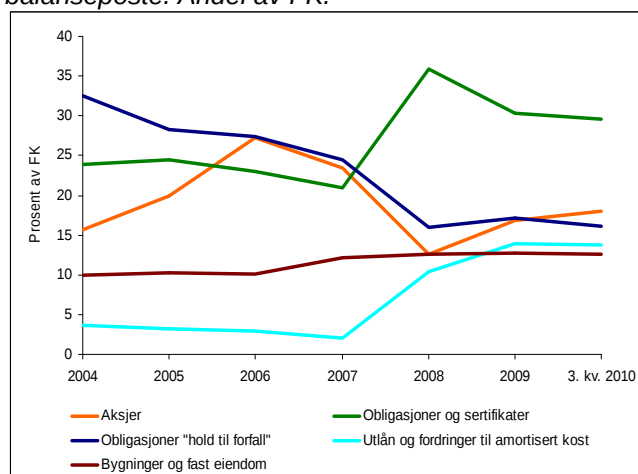
Balanse

Kollektivporteføljen utgjør hoveddelen av forvaltningskapitalen med 83 prosent, mens selskaps- og investeringsvalgporteføljen utgjorde hhv. 9 og 8 prosent.

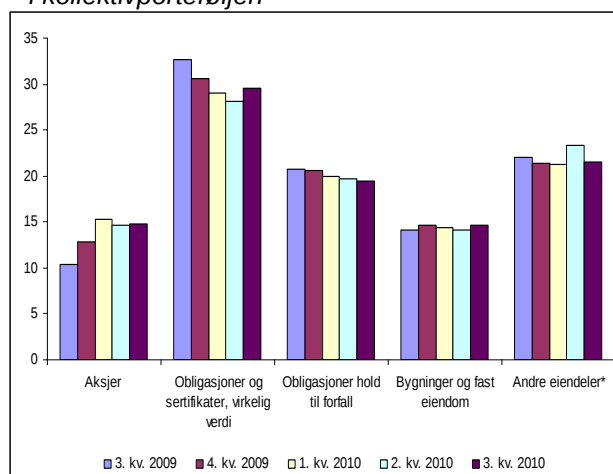
Aksjeandelen per utgangen av tredje kvartal 2010 utgjorde 14,7 prosent av kollektivporteføljen, en økning på ett prosentpoeng siden utgangen av forrige kvartal og en økning på 2 prosentpoeng siden utgangen av 2009. Aksjeandelen baserer seg kun på beholdningstall på balansen og tar ikke hensyn til eventuelle derivater.

Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi utgjorde 28 prosent av kollektivporteføljen, en nedgang på to prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 2009. For de tre største livsselskapene samlet utgjorde stats- og statsgaranterte obligasjoner 36 prosent av obligasjonsporteføljen. Obligasjoner holdt til forfall utgjorde 20 prosent av kollektivporteføljen, mens andelen utlån og fordringer til amortisert kost utgjorde 17 prosent av investeringer i kollektivporteføljen.

Figur 5.5 Utviklingen i utvalgte balanseposter. Andel av FK.

Figur 5.6 Utvikling i investeringer i kollektivporteføljen

Tabell 5.3 Utvalgte balanseposter. Mill. kroner og andel av forvaltningskapital.

BALANSE	30.09.2010		31.12.2009		30.09.2009	
	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer*	106 171	12,6	100 745	12,7	96 911	12,5
Finansielle eiendeler til amortisert kost	262 009	31,1	254 158	32,1	246 749	31,9
herav investeringer som holdes til forfall	135 464	16,1	135 809	17,2	133 030	17,2
herav utlån og fordringer	116 280	13,8	110 218	13,9	106 488	13,7
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	438 999	52,1	408 367	51,6	395 870	51,1
herav aksjer og andeler	151 630	18,0	133 382	16,9	149 989	19,4
herav obligasjoner og sertifikater	249 729	29,7	239 703	30,3	208 610	26,9
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	841 995	100,0	791 290	100,0	774 517	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	76 385	9,1	68 784	8,7	76 021	9,8
herav investeringer i kollektivporteføljen	694 810	82,5	660 401	83,5	641 467	82,8
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	70 190	8,3	62 241	7,9	56 610	7,3
Kursreguleringsfond	11 251	1,3	5 752	0,7	3 016	0,4
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	692 574	82,3	551 083	69,6	642 009	82,9
Tilleggsavsetninger - kollektivporteføljen	18 914	2,2	19 394	2,5	13 162	1,7
Ansvarlig kapital	57 079	6,8	55 312	7,0	52 945	6,8

*Inkludert investeringer i eiendomsdatterselskaper

Soliditet og stresstester

Livsselskapene hadde ved utgangen av tredje kvartal 2010 en samlet kapitaldekning på 14,8 prosent. Samtlige selskaper oppfylte kravet om 8 prosent kapitaldekning.

Bufferkapital og Stresstest II

Alle livselskapene rapporterer kvartalsvise stresstester. Stresstest II er basert på bokførte verdier og skal belyse selskapets evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav.

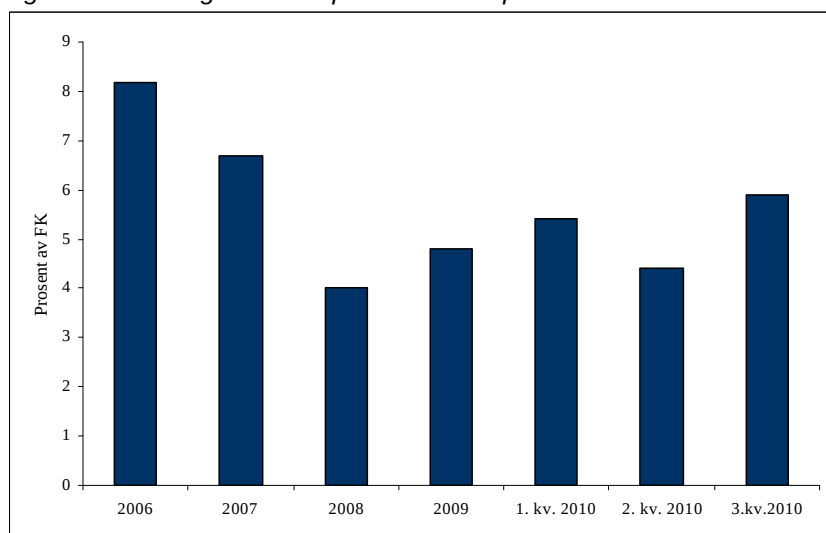
Institusjonens samlede tapspotensial (risikonivå) vurderes opp mot samlet bufferkapital for å evaluere bufferkapitalutnyttelsen. Samlet tapspotensial består av markedsrisiko, forsikringsrisiko og motpartsrisiko. Markedsrisiko utgjør den klart største risikoen for livselskapene, og følgende forutsetninger legges til grunn i beregning av markedsrisiko i stresstesten⁸:

- et parallelt skift rentekurven på 1,5 prosentpoeng,
- et fall i aksjekursene med 20 prosent,
- et fall i eiendomsmarkedene med 12 prosent, og
- en endring i kursen på utenlandsk valuta med 12 prosent

Bufferkapitalen er kapitalelementer utover lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav og består av overskytende kjernekapital (kjernekapitalmargin), tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse, delårsresultat, kursreguleringsfond og risikoutjevningsfond.

Bufferkapitalen økte med 13,7 mrd. kroner i tredje kvartal til 50 mrd. kroner og utgjorde 5,9 prosent av forvaltningskapitalen ved utgangen av kvartalet. Oppgang i aksjemarkedene og lavere renter førte til betydelig økning i kursreguleringsfondet, sammen med et godt delårsresultat bidro dette til økt bufferkapital i selskapene.

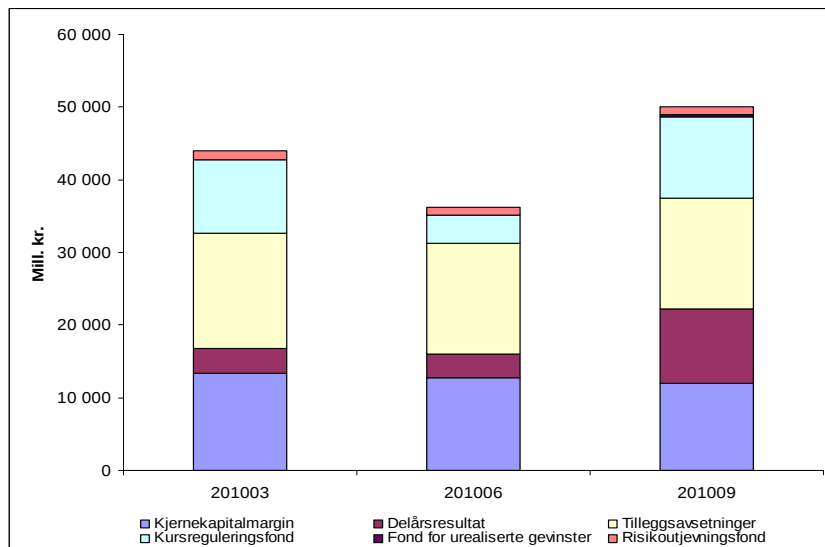
*Figur 5.7 Utvikling i bufferkapital i livselskapene samlet**

*Tallene f.o.m. 2008 baserer seg på stresstestrapporteringen og avviker noe fra tidligere rapportering.

⁸ I tillegg kommer spreadrisiko som er basert på beregning i stresstest I men avkortet med 60 prosent.

Figur 5.8 Sammensetning av bufferkapital i livselskapene totalt

Stresstestene per utgangen av tredje kvartal 2010 viste en betydelig nedgang i bufferkapitalutnyttelsen for selskapene totalt sammenlignet med utgangen av andre kvartal.

6 Skadeforsikringsselskaper

- Nedgang i resultat før skatt
- Nedgang i finansinntektene
- Økning i bufferkapitalutnyttelsen

Utvalget består av 42 norske forsikringsselskaper, samt 20 brannkasser som inngår i Gjensidige Forsikringsgruppen (heretter Gjensidige). På grunn av avvikende regnskapsår er ikke Gard og Skuld inkludert i tallene. Tabellen under viser markedsandelene til de norske selskapene og de utenlandske filialene målt i forfalt bruttopremie i det norske markedet for skadeforsikring. De norske selskapene er her delt inn i ulike grupper av forsikringsselskaper.

Tabell 6.1: Gruppenes markedsandeler⁹

I prosent av samlet bruttopremie	1.-3. kvartal 2010	1.-3. kvartal 2009
Aksjeselskaper	47,7	45,5
Captives	5,7	6,5
Sjøforsikringsselskaper	3,0	3,0
Gjensidige selskaper	1,3	1,2
Utenlandske filialer	42,3	43,8

I den videre fremstillingen av skadeforsikringsselskapene samlet, er captive-selskapene holdt utenom¹⁰. De ulike gruppene av forsikringsselskaper blir kort presentert med tabeller sist i kapitlet.

Resultat for de norske selskapene samlet

Premieinntektene for egen regning (f.e.r.) for selskapene samlet økte med 3,15 mrd kroner i 1.-3. kvartal 2010 sammenlignet med 1.-3. kvartal 2009. Erstatningskostnader f.e.r. steg på samme tid med 2,85 mrd kroner. Resultattallene summert for alle selskapene er påvirket av at norsk eide filialer i utlandet er inkludert i regnskapstallene for 1.-3. kvartal 2010.

Tabell 6.2: Samlet resultat for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av premie f.e.r	1.-3. kvartal 2010	% av premie	1.-3. kvartal 2009	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	20 186		17 037	
Allokert investeringsavkastning	905	4,5	853	5,0
Andre forsikringsrelaterte inntekter (inkl. premierabatter og gevinster)	79	0,4	77	0,5
Erstatningskostnader f.e.r.	15 688	77,7	12 837	75,3
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	4 011	19,9	3 538	20,8
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	170	0,8	462	2,7
Resultat av teknisk regnskap	1 281	6,3	1 135	6,7
Netto inntekter av finansielle eiendeler	2 379	11,8	3 798	22,3
Allokert investeringsavkastning	905	4,5	860	5,0
Andre inntekter/kostnader	-29	-0,1	-22	-0,1
Resultat før skattekostnad	2 726	13,5	4 060	23,8

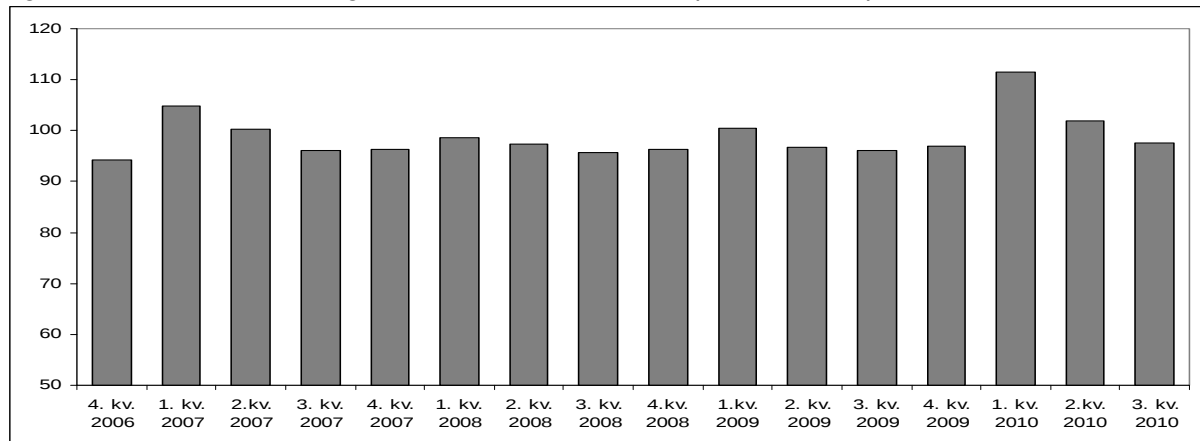
De store erstatningsutbetalingene forårsaket av en kald vinter i årets første måneder preger fortsatt skadeprosenten. I 1.-3. kvartal 2010 var skadeprosenten på 77,7 prosent, 2,4 prosent høyere enn på samme tid i fjor. Skadeprosenten har likevel sunket mye de siste to kvartalene, fra 90,9 prosent i 1. kvartal til 77,7 prosent i 1.-3. kvartal. Kostnadsprosenten var på 19,8 prosent i 1.-3. kvartal 2010, ett prosentpoeng lavere enn året før. Teknisk resultat ble på 1,28 mrd kroner i 1.-3. kvartal 2010 som tilsvarer en økning på 12,9 prosent. Målt i prosent av premieinntekter f.e.r. var det likevel en svak nedgang i teknisk resultat, fra 6,7 prosent til 6,3 prosent i 1.-3. kvartal 2010.

⁹ Når de norske skadeselskapene Gard og Skuld ikke er inkludert i tallene. Utenlandske filialer eid av norske selskap er heller ikke med i tabellen. Fra avsnittet "Resultat for de norske selskapene samlet" er også disse filialene inkludert.

¹⁰ Årsaken til at captive-selskapene er holdt utenom er at de har svært store variasjoner i resultatene fra år til år, som ikke alltid er på linje med hvordan markedet for skadeforsikringsselskaper for øvrig utvikler seg.

Summen av skade- og kostnadsprosenten, combined ratio (CR), gir et mål på lønnsomheten av den forsikringsrelaterte virksomheten. Så lenge CR er under 100, har premieinntektene vært større enn summen av skadeutbetalinger og andre forsikringsrelaterte kostnader. Hittil i år har CR vært på 97,6 prosent. Figur 6.1 illustrer kvartalsvis utvikling i combined ratio. Det er vanlig at årets første kvartal har en høyere combined ratio enn de øvrige fordi vintervær ofte fører til flere skader. 1. kvartal 2010 skiller seg ut ved å være særlig høy, med en CR på hele 111,4 prosent. Mens skadeprocenten bidro til høyere CR, trakk lavere kostnadsprosent i motsatt retning. Den gjennomsnittlige kostnadsprosenten blir påvirket av at mange selskaper jobber målrettet med å senke kostnadene gjennom effektivisering.

Figur 6.1: Kvartalsvis utvikling i combined ratio, alle selskaper utenom captives

Til tross for økning i teknisk resultat ble resultat før skatt redusert som følge av betydelig lavere finansinntekter i 1.-3. kvartal 2010 enn i 1.-3. kvartal 2009. Inntektene fra finansielle eiendeler sank med 37,4 prosent. Det var hovedsakelig fall i verdiendringer på investeringer som bidro til lavere finansinntekter, men også øvrige nettoinntekter på investeringer¹¹ ble redusert. Realisert gevinst på investeringer steg, men med et lavere beløp. Investeringsinntektene for skadeforsikring ble redusert i samme periode som de økte for livsforsikringsselskapene. Det henger sammen med ulik aktivaallokering. Skadeforsikringsselskapene har en lav aksjeeksponering og fikk derfor i liten grad utbytte av oppgangen i aksjemarkedet. Skadeselskapene har derimot en stor andel investert i obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning hvor rentenivået er lavt. Resultat før skatt ble på 2,73 mrd. kroner i 1.-3. kvartal 2010, mot 4,06 mrd. kroner ett år tidligere. I prosent av premieinntekter falt resultat før skatt fra 23,8 til 13,5 prosent i 1.-3. kvartal 2010.

Selskaper med negativt resultat

Det er mange selskaper og relativt hard konkurranse i markedet for skadeforsikring. 9 selskaper hadde negativt resultat før skatt i 1.-3. kvartal 2010, mot 10 selskaper med negativt resultat på samme tid i fjor. 6 selskaper hadde negativt resultat i begge periodene.

Fellestrekk for selskapene som hadde negativt resultat, er en høy combined ratio. Det varierer om det er skadeprocenten eller kostnadsprocenten som er spesielt høy. For en del selskaper er både skade- og kostnadsprosentene høye.

Balanse for selskapene samlet

Til sammen hadde skadeforsikringsselskapene en forvaltningskapital på 94,1 mrd. kroner per 30. september 2010, 10,8 prosent større enn året før. Holder man norske eide filialer utenfor, var det en økning i forvaltningskapital på 5,4 prosent i perioden.

¹¹ Består blant annet av inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede/felleskontrollerte foretak, renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler

Tabell 6.3: Samlet balanse for alle skadeforsikringsselskaper utenom captives

Tall i mill. kr og prosent av forvaltningskapital	30.09.2010	% av FK	30.09.2009	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	1 734	1,8	1 886	2,2
Investeringer som holdes til forfall	16 593	17,6	18 696	22,0
Aksjer og andeler	7 487	8,0	9 782	11,5
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	26 522	28,2	22 099	26,0
Utlån	5 670	6,0	2 202	2,6
Ansvarlig kapital	20 639	21,9	19 202	22,6
Forsikringstekniske avsetninger	52 969	56,3	45 966	54,1
Forvaltningskapital	94 118		84 945	

Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning er den største aktivaposten og utgjorde 28,2 prosent av forvaltningskapitalen, etterfulgt av investeringer som holdes til forfall, som utgjorde 17,6 prosent per 30. september 2010. Kun 1,8 prosent var plassert i eiendom. Sammenlignet med året før var det noe økning i obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning og utlån, og noe nedgang i eiendom, investeringer til forfall og aksjer/andeler i prosent av forvaltningskapitalen.

Forsikringstekniske avsetninger og kapitaldekning

Tabell 6.4 viser selskapenes dekningsprosjenter (dekning i prosent av minstekrav) på forsikringstekniske avsetninger. De forsikringstekniske avsetningene var på 53 mrd. kroner ved utgangen av 3. kvartal 2010, 15,2 prosent høyere enn året før. Overdekningen av de forsikringstekniske avsetningene steg i samme periode med 2,6 prosentpoeng til 111,9 prosent

Tabell 6.4: Dekningsprosjenter for alle selskaper unntatt captives

Dekningsprosent	30.09.2010	30.09.2009
Premieavsetning	101,3	103,3
Erstatningsavsetning	114,0	108,2
Sikkerhetsavsetning	130,0	130,7
Administrasjonsavsetning	101,6	104,4
Fors.tekn.avs. (mrd. kr.)	53,0	46,0
Dekningsprosent	111,9	109,3

I hovedsak har skadeforsikringsselskapene god soliditet og en kapitaldekning som ligger godt over minstekravet på 8 prosent.

Stresstestene

Alle skadeforsikringsselskapene må levere stresstester til Finanstilsynet, men en del mindre selskaper har fritak fra 1. og 3. kvartalsrapporteringen. Det var 30 skadeforsikringsselskaper som leverte stresstest for 3. kvartal 2010. Stresstesten som leveres består av to deler; Stresstest I og Stresstest II.

Stresstest II

Stresstest II er basert på bokførte verdier og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av løpende drift. Stresstest II forholder seg til dagens regelverk med noen mindre justeringer med hensyn til solvens II. Se kapitlet for livsforsikringsselskaper for mer detaljert beskrivelse av stresstest II.

Per 3. kvartal 2010 var samlet bufferkapital 27,17 mrd. kroner, mot 25,85 mrd. kroner ett år tidligere.

Stresstest I

Stresstest I er basert på virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at selskapet avvikles. Stresstest I er utviklet for blant annet å kunne følge effekten av det nye solvensregelverket frem mot gjennomføringen av solvens II. Samlet hadde selskapene 46,02 mrd. kroner i bufferkapital i stresstest I ved utgangen av 3. kvartal 2010, mot 44 mrd. kroner året før. Per 3. kvartal 2010 var gjennomsnittlig bufferkapitalutnyttelse for alle selskapene på 45,9 prosent, mot 37,7 prosent ett år tidligere. Stresstest I har endret seg en del i 2010 slik at bufferkapitalutnyttelsen ikke er direkte sammenlignbar.

Se vedlegg for figurer på spredning i bufferkapitalutnyttelse og de ulike risikoenes bidrag til samlet tapspotensial.

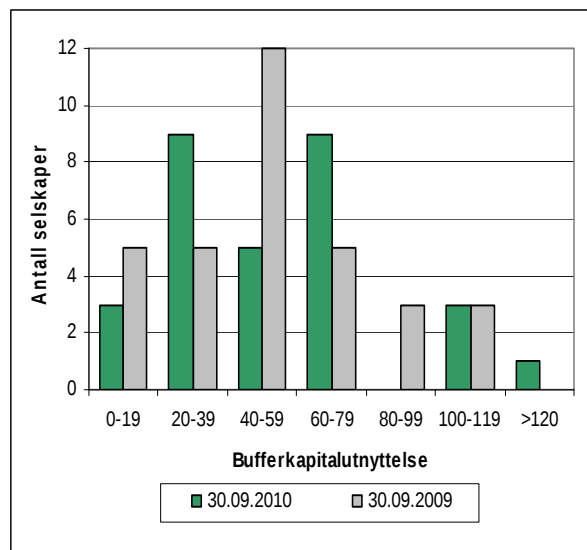
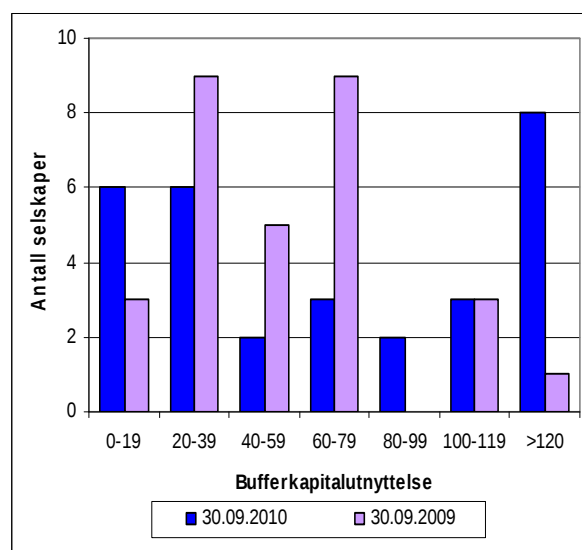
Vedlegg

Resultat i grupper av skadeforsikringselskaper

Tall i mill. kroner		1.-3. kvartal 2010	1.-3. kvartal 2009
Aksjeselskaper	Teknisk resultat	1 236	1 269
	Resultat før skattekostnad	2 509	3 812
Captives	Teknisk resultat	1 675	596
	Resultat før skattekostnad	2 258	1 731
Sjøforsikringselskaper	Teknisk resultat	-26	-188
	Resultat før skattekostnad	92	17
Gjensidige selskaper	Teknisk resultat	72	54
	Resultat før skattekostnad	124	231

Combined ratio i grupper av skadeforsikringselskaper

(Tall i prosent)	Aksjeselskaper	Captives	Sjøforsikr.-selskaper	Gjensidige selskaper
1.-3. kvartal 2010	98,2	-0,1	87,9	88,9
1.-3. kvartal 2009	96,0	77,1	103,3	88,3

Bufferkapitalutnyttelse i prosent, stresstest I*Bufferkapitalutnyttelse i prosent, stresstest II*

Stresstestene har endret seg en del mellom 3. kvartal i 2009 og 3. kvartal i år, slik at bufferkapitalutnyttelsen ikke er direkte sammenlignbar. I stresstest I var det kun 3 av 30 selskaper som hadde en bufferkapitalutnyttelse over 100 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2010. I stresstest II var spredningen i nivået på bufferkapitalutnyttelsen større og 11 av 30 selskaper hadde en bufferkapitalutnyttelse over 100 prosent ved utgangen av 3. kvartal 2010.

De forskjellige risikoenes bidrag til samlet tapspotensial i ulike grupper av forsikringsselskaper, stresstest I

